

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni dodatki in priložnosti. — Inzerati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklicji beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravišтво: Kraljeva ulica št. 5, pritrilje. — Telefon št. 334.

Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Opozicija računa z naivnostjo.

Po razpustu HRSS in aretaciji njegovih voditeljev na čelu s predsednikom Radićem je prišel opozicijski blok v hudo zadrego, iz katere sploh ne more najti pravega izhoda. Na tihem bi se opozicija rada iznebila tega neprijetnega in diskreditiranega zaveznika, javno pa ne sme priznati, da obsoja njegovo protidržavno rovanje, ker bi s tem padel glavni bloški argument, da predstavljajo opozicijske stranke večino. Brez Radićeve pomoči je sporazumska politika že vnaprej obsojena na neuspeh. Ali ta pomoč je bila ves čas usluga, ki jo napravi krvnik obsojenca, ko mu zadrzne vrv okrog vratu. Davidovičeva vlada se prvotno ni zavedala, da vleče v svojo politično Trojko trojanskega konja, ko je dovolila Radiću svobodni povratak v Jugoslavijo. Zdaj so tudi opozicijski blokovi uvideli, da bi bilo v njihovem interesu preprečiti Radićevo triumfalno pot iz Moskve, ker je delala HRSS po povratku predsednika samo zgago svojih zaveznikov. Vse, kar je uganjal Radić med hrvatskimi kmeti, vsa njegova taktika od trenutka, ko je s komunističnimi direktivami stopil na jugoslovanska tla, ni bila naperjena le proti državi, temveč neposredno tudi proti Davidovičevi vladi in ožjemu bloku. Davidovič se ima zahvaliti samo Radiću, da je doživel s svojim sporazumskim programom tako tragičen konec.

Navzlic temu je vzele opozicija Radića in njegovo boljše vizirano stranko pod svojo zaščito. Tako po razpustu HRSS in aretaciji glavnih zaveznikov hrvatskega ljudstva in dvignil opozicijski blok nepopisni krič in vik o nasilju, kršitvi zakonov, terorju in gaženju državljanske svobode. V to obrambo razkrinkane Radićeve stranke sili ožji opozicijski blok zavest, da je njegov uspeh pri predstojnih volitvah brez popolne zmage HRSS na Hrvatskem absolutno nemogoč. Za ta vest in iz nje izvirajoča bojazn, da stoji neposredno pred polomom, je glavni motiv obrambe razpuščen HRSS in aretiranih hrvatskih tribov. Tu ne gre za politično in državljansko svobodo, ne za nasilja ali teror, o katerem kriči opozicija, ker ga faktično v državi ni. Opozicijski blok menda še niso imeli prilike seznaniti se s terorjem v politiki, ker bi sicer ne trdili, da stoji naše politične razmere v znamenju protizakonitosti in samovolje. Kar se tiče politične in državljanske svobode, ni vredno izgubljati časa z dokazovanjem, da največji opozicijski kričarji sami nimajo čiste vesti. Protizakonito preganjanje napredne javnosti za časa klerikalne strahovlade v Sloveniji je najboljši dokaz, da SLS nima absolutno nobene pravice očitati nasilje drugim. Zaloška cesta ostane vekomaj črna madež v zgodovini slovenskega naroda. Zakrivila jo je SLS na čelu z dr. Korošcem in Breicem, zato pa naj ta gospoda sedaj kar lepo molči.

Radićevi zavezniki so torej iz golega oportunizma in strahu pred krhom nastopili proti izvajanju zakona o zaščiti države. Vse njihova demagoška gonja se suče zdaj okrog zaplenjenih kompromitiranih dokumentov. Opozicija ne more utajiti dejstva, da je zagreška policija pri hišnih preiskavah res našla spise, na podlagi katerih se bo moralo vodstvo HRSS kavarirati pred sodiščem. Že to je hud udarec, ki ga je treba v očeh javnosti vsaj nekoliko omiliti tem bolj, ker stojimo tik pred volitvami. Opozicijski blok še niso pozabili analognega slučaja na Angliškem, kjer je Zinovjeva nepredvidnost zakrivila Macdonaldov poraz. In kakor je šel tisk Macdonaldove vlade v boj, da dokaže ponarejenost Zinovjevega pisma in reši s tem omajano pozicijo delavske stranke, tako si prizadevajo tudi naši bloški uspraviti javno mnenje s pravljicami o tem, kako v Beogradu predelujejo zaplenjene dokumente o Radićevi veleizdaji, o njegovih zvezah z boljševiki, z madžarsko in makedonsko iredento itd. V tej rešilni akciji je izgubila opozicija glavo. Dr. Korošec se je izrazil o tem kobiljvem problemu natančno po znani for-

Preiskava proti Stjepanu Radiću se bo nadaljevala.

Formalen sklep zagrebskega senata glede potrditve preiskave proti članom HRSS. — Radić ostane še dalje v zaporu.

— Beograd, 12. januarja. (Izv. Ob 12.30.) Minister notranjih del je danes dopoldne prejel kratko poročilo o sklepih sodnega stola glede aretacije Stjepana Radića in tovarišev. Sodni stol je snoči ob 21. sklenil, da se prekine kazenska preiskava proti dr. V. Mačku, dr. Juraju Krnjeviću, inž. Augustu Kosiću in Josipu Predavcu. Proti Stjepanu Radiću se preiskava nadaljuje.

Sodni stol je dalje zavrnil pritožbo Stjepana Radića, ki jo je sestavil dr. Trumbić radi kršitve poslanske imunite. Protest je odklonjen z motivacijo, da Stjepana Radića pri zločinu ne štiti poslanska imuniteta.

Državni pravdnik se je pritožil radi tega sklepa na stol sedmorice. Pritožil se je tudi Stjepan Radić.

Pravosodni minister dr. Edo Lukinić je danes prispel v Beograd. Pravoslovne pravice je preživel v krogu svoje rodbine. Z ozirom na tendenciozno vesti o opozicijskega tiska, da je skušal dr. Lukinić pritisniti na sodnike glede preiskave proti Radiću in tovarišem, je vaš dopisnik danes posetil pravosodnega ministra, ki mu je stvar točno in objektivno pojasnil. Dr. Lukinić je izjavil, da ni izvršil nikake intervencije pri sodnikih, ves čas ni govoril o Radićevi zadevi niti z nobenim merodajnim sodnikom. Naši sodniki poznajo svoje dolžnosti. Pri sodnih obistih ni mogoča nobena intervencija.

Radić ukazuje slovenskim republikancem, da volijo Korošca.

Radić je skušal iztihnati dve pismi na drja. Trumbića. — Zaplenjena teh pisem. — Radićeva navodila pristavcem HRSS glede volitev. — Dr. Trumbiću rotni list odvzet.

— Beograd, 12. januarja. (Izv.) V politični javnosti je včeraj ves dan vladalo ponolno mrtvilo. Ni bilo nikakih značilnih dogodkov. Večina ministrstva je iz Beograda in se danes povrne. Današnji dan bo živahnejši, ker poteka rok za vlaganje kandidatskih list. Voditelji opozicijskega bloka so se razkronili na vse strani, da se v zadnjem trenutku doseže kak volilni sporazum na gotovih volilnih voliščih. Vsi poslanci so pričeli živahno agitacijo. Po poročilih iz vseh volilnih krajev države je resničnost, da je bilo na sto in sto shodov. Večina shodov je bila mirna in se do danes vrši še dostojna agitacija.

Danes ob 10. dopoldne se sestane državni odbor pod predsedstvom Ljube Jovanovića. Na dnevnem redu je določitev predsednikov volišč namesto onih, ki so ostopili.

Ministrski predsednik Nikola Pašić je bil včeraj le nekaj časa v ministrskem predsedstvu, večino dneva je prebil na svojem domu.

V vsej politični javnosti vlada največje zanimanje za sklepe zagrebskega sodišča oz. senata, ki je v soboto razpravljal vprašanje o potrditvi preiskovalnega zapora za voditelje HRSS. V soboto senat ni še končal razprave in objavi končni sklep danes dopoldne.

V vladinih krogih so izzvala veliko ogorčenje poročila opozicijskih listov, da je pravosodni minister dr. Edo Lukinić odpotoval v Zagreb zato, da tam pritisne na sodnike glede odloka o zaporu Stjepana Radića in tovarišev. Te vesti vlada najodločneje zanika in naglašja, da niso storjeni niti kakor koli in da tudi vlada visoko spoštuje neodvisnost sodnikov. Po mnenju vladinih krogov imajo te vesti namen vplivati

venicija, tudi ne od strani pravosodnega ministra.

Vlada nima razloga, da ukrene v Radićevi stvari kak korak, ker sodišča poznajo svoje dolžnosti in se ravnajo samo po zakonih. Nobenemu ne stori krivice, če mu ni dokazan zločin.

Na merodajnem mestu v notranjem ministrstvu je prejel vaš dopisnik informacijo, da je sklep kazenskega senata v Zagrebu samo formalnost. Materijal proti Stjepanu Radiću in tovarišem ni še popolnoma proučen. Materijal ni tak, da bi se sestavljala proti Radiću posebna obtožba. Že sedaj je jasno, da za zločine ni odgovoren samo Stjepan Radić, marveč vse vodstvo HRSS, ki je bilo solidarno v delu z njim. Zločin Radićev je velik in dokazan. Preiskava proti Radiću in tovarišem se bo nadaljevala v vseh področjih.

— Zagreb, 12. januarja. (Izv.) Senat je snoči sklenil, da se izpusti iz zaporov vsi člani vodstva HRSS, razum Stjepana Radića. Ker se je državni pravdnik pritožil proti senatovemu sklepu, so morali vsi še nadalje ostati v zaporu.

— Beograd, 12. januarja. (Izv. Ob 12.30.) Danes dopoldne sta imela daljše posvetovanje notranji in pravosodni minister. Za popoldne je sklicana plenarna seja ministrskega sveta, katerega so predložena v odobrenje zelo važna poročila oziroma sklepi.

na razpoloženje sodnikov, da bi sklenili ravno nasprotno.

Včeraj so ves dan pričakovali podrobnih poročil iz Zagreba. Dve poročili sta bili zanimivi. Ministrstvo notranjih zadev je prelo poročilo, da so zaplenili dve pismi Stjepana Radića, ki jih je skušal iz svoje samotne celice iztihnati ven na dr. Trumbića. Pismi je izročil pazniku Župana u. To je onazil pred celico stoječi stražnik, bivši dobrovoljec. Zahteval je od Župana izročitev pisma. Ta je to odklonil, na kar je sledila kratka borba. Paznika Župana so nato suspendirali. Pismi ste bili izročeni preiskovalnemu sodniku. Kakor omenjeno, ste bili obe namenjeni dr. Trumbiću.

V prvem pismu daje Stjepan Radić dr. Trumbiću navodila glede potovanja v inozemstvo. Pravi, da naj se, čim dříve na Dunji, javi na ruskem sovjetskem poslanstvu, kamor je sporočeno Radićevo pooblastilo za Trumbića. Na podlagi tega pisma je zagrebsko policijsko ravateljstvo odvzelo dr. Trumbiću potni list.

V istem pismu določa Stjepan Radić navodila razpuščenim HRSS glede volilne taktike. Za vse pristave HRSS odreja Radić popolno abstinenco. To je na Hrvatskem, Slavoniji in Dalmaciji da ne pridejo na volišče, da provokirajo povsod v teh krajih remore in izgrede ter, da v skrajnem slučaju poskušajo tudi razenati volilne komisije in razbiti volilne skrinjice.

Za pristave v Posni in Hercegovini odreja Stjepan Radić, da glasujejo za dr. Spaha oz. JMO. Pristavcem v Sloveniji ukazuje Stjepan Radić, da volijo klerikalce, odnosno dr. Korošca, v Volvodini pa Ljubo Davidovića.

drugo sorodno organizacijo, če ve, da bi pomenilo to priznanje za njeno zavestno smrt. Tako naivni niso niti srednješolski dijaki, kadar stavkajo, da bi priznali, kdo je iniciator stavke.

Pri vsem svojem utemeljevanju in dokazovanju, da zakona o zaščiti države navzlic kompromitirano materijalu ni mogoče aplikirati na HRSS, računa opozicija z naivnostjo naše javnosti. Ždi se nam, da ostane ta račun brez krčmarja.

V tem pismu so še druge važnejše točke, ki jih iz oportunističnih razlogov ni mogoče sedaj objaviti. Drugo pismo je najbrže pisano še pred aretacijo, odnosno še pred izročitvijo Radića sodišču in je manjše važnosti.

Dalje javljajo iz Zagreba, da so našli pri Radiću tudi drug važen dokument, pisan na pisalnem stroju in obsežen 40 strani. Dokument je pisan v ruskem jeziku. Dokument je preveden in odposlan ministrstvu notranjih del. Ta dokument najbolj obremenjuje Stjepana Radića in HRSS.

Kakor omenjeno v političnih krogih z največjo napetostjo pričakujejo potrditve preiskovalnega zapora odrejenega proti Radiću in tovarišem. Opozicijski blok tendenciozno trdi, da sodišče preiskovalnega zapora ne potrdi, da pa bo vlada kljub temu našla način, da Radića in tovariše še nadalje pridržuje v zaporu. Ta trditve je precej naivna, kar kažejo najnovejša poročila, da vlada ne izjavi nikakega pritiska na preiskovalnega sodnika, ki je že več zaprtih radićevcev izpustil, ko se je izkazalo, da so povsem nedolžni in da proti njim ni nikakih dokazov.

Volilna borba v Italiji.

— Rim, 12. jan. Parlamentarni odbor za volilno reformo je delal z vso naglico in sprejel predloženi mu načrt, kakor je želel Mussolini. V razpravo v parlamentu pride načrt ta teden.

Ena glavnih reform je uvedba večkratnega glasu, s katero je splošna volilna pravica odpravljena. Dopolnilni glas se priznava volilem, ki pripadajo določenim enostim kategorijam, med katerimi so efektivni člani znanstvenih akademij, profesorji, absolventi srednjih in višjih šol, člani viteških redov, oficirji in podoficirji, odlikovani za hrabrost ali civilne zasluge, pokrajinski ali občinski upravni člani, novinarji, oni, ki plačujejo nad 100 lir direktnih davkov ali drugo svoto, samo da vodijo kako podjetje, družinski očetje s 5 živimi sinovi ali ako so jih toliko izgubili v vojni. Dvojni dopolnilni glas imajo člani kraljeve družine, kardinali, odlikovani z zlato kolajno, z vojaškimi redovi, oni, ki vrše častne posle, redni profesorji na univerzah in oni, ki nosijo vsaj tri naslove izmed za dvojni glas potrebnih. Pričakovati je precej zmešnjava pri določanju dvakratnega glasu. Obično morajo radi razdelitve volilcev v kategorije sestaviti nove volilne imenike. V smislu zakona pa je treba za sestavljanje novih imenikov 5 mesecev, da se bodo mogli vlagati tudi prizivi radi nepravilnosti. Tako je pač izključeno, da bi se mogle volitve rešiti pred jesenjo.

Opozicija koleba semintja in pušča Mussolinija v negotovosti, da ne ve, kaj pravzaprav hoče in on radi tega ne more križati njenih načrtov. Gotovo je, da se bo borila z vso močjo proti temu, da bi vodil volitve Mussolini, kateri pa s svoje strani nedvomno stori vse, da jih bo vodil on. To najbrže tudi doseže, ker sila fašizma je dejansko še trdna in grožnja s fašističkim odporom še neodločena. V opoziciji pravijo eni, da naj odstopijo vsi njeni poslanci, drugi so mnenja, da naj gredo v zbornico, tretji da naj vstrajajo pri sednem nastopanju. Giolitti in Orlando sta za vrnitev opozicije v zbornico, kjer naj deluje proti fašistiški vladi.

— Rim, 12. jan. Po volilni reformi se dvigne število poslancev od 535 na 560, to je na vsakih 70.000 en poslanec. »Tribuna« kalkulira, kako bodo sestavljena volilna okrožja po začnem ljudskem številu. Za videmsko in gorjsko pokrajino (furianska pravica) bo volilnih okrožij najbrže 14, za Trst 4, za Pulo 4.

KONSTITUIRANJE DRŽAVNEGA SVETA.

— Beograd, 12. januarja. (Izv.) Državni svet se je na svoji zadnji seji razdelil v šest glavnih oddelkov. Za prebanske kraje je najvažnejši tretji oddelček, ki ima razpravljati o pritožbah proti razsodbam upravnih sodišč v Celju in Zagrebu. Za predsednika tega oddelka je določen državni svetnik Miloš Paunović, za člane tega oddelka:

Dimitrij Popović, dr. Mazi, Mihajlo Radojević in Zivan Aranđelović, za njih namestnike sta določena dr. Nikola Gjurgjević in dr. Stefan Sagiadin. Oddelni tajnik je Božidar Protić.

DRŽAVNI ODBOR.

— Beograd, 12. jan. (Izv.) Pod predsedstvom Ljube Jovanovića je bila danes seja državnega odbora, ki je določil nove predsednike volilnih komisij za volilni okrožji Banjaluka in Travnik. Dr. Holnec je protestiral proti aretaciji dr. Mačka, ker s tem ni državni odbor kompleten. V razpravo pridejo množične pritožbe glede določitve volišč. Prihodnja seja je v sredo ob 10. dopoldne.

ANKETA

O LESNI INDUSTRIJI.

— Beograd, 12. jan. (Izv.) Pod predsedstvom ministra za šume in rudnike dr. G. Zarijava se je danes pričela anketa o lesni industriji, razpravljalo se zlasti o tem, kako povzdigniti in organizirati našo lesno industrijo in lesno trgovino. Anketa prisostvujejo v velikem številu zastopniki vseh trgovskih in obrtnih zbornic, razne in- dustrijske korporacije, zastopniki lesnih industrij in trgovcev.

Kriza nemške vlade.

Brezupešna pogajanja dr. Luthra.

— Berlin, 12. januarja. (Izv.) Državni finančni minister dr. Luther, kateremu je državni predsednik poveril sestavo vlade, je snoči do 20. vodil posvetovanja in pogajanja v državnem zboru z voditelji strank. Sporazuma ni. Vladna kriza je še vedno odprta.

— Berlin, 12. januarja. (Izv.) Dr. Lutherjeva pogajanja za sestavo vlade so večeraj trajala ves dan. Bila so brezuspešna. Centrum je odklonil dr. Luthrove ponudbe. Vodstvo nemško-nationalne stranke se je razšlo brez pozitivnih sklepov. Mandatar dr. Luther je danes zgodaj zjutraj ponovil pogajanja s centrom in ostalimi strankami.

— Washington, 11. januarja. (Reuter.) Državni tajnik Hughes je odstopil. Za njegovega namestnika je imenovan londonski poslanik Kellogg.

VELIKANSKI DEFICIT DUNAJSKIH GLEDALIŠČ.

— Dunaj, 12. januarja. (Izv.) Kakor poročajo jutranji listi, znaša deficit zveznih gledališč 42 milijard, največji je oni dunajske opere.

Borzna poročila.

D'nar v Curihi 8.50. Ljubljanska borza.

ZITNI TRG.

Pšenica, domača, feo. Ljubljana, denar 435; koruza, nova, def., umetno sušena, feo. Ljubljana, blago 230; koruza, nova, gar., sremška postaja, blago 187.50; laneno seme, feo. Ljubljana, denar 630; otrobi, pšenični, srednje debeli, feo. gorenska postaja, blago 225; moka 00, ameriška, feo. Postojna, trans. 1 vag., denar 682, blago 682, zaključki 682; oves, feo. skladišče Ljubljana, glasom vzorca, blago 360. Lesni trg brez prometa.

EFEKTI.

2½% drž. renta za vojno škodo 126½, 7½% invest. pos. iz leta 1921. 64½, Celjska pos. 210, Ljublj. kreditna banka 225, Prva hrv. sred. 9½, Nihag 38—40, Strojne tov. in liv. 120, Združene papirnice 100, Split cement 1300, 4½% kom. zad. dež. bke 89.

Zagrebska borza.

Dne 12. jan. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 11.94—12.04, Praga 182.80—185.80, Pariz 338.50—343.50, New York 61.35—62.33, London 297—330, Trst 262.70—265.70, Dunaj 862—882.

Valute: dolar 59.50—60.50. Efekti: 7½% invest. pos. 1921. 64.50—66, 2½% drž. rente za ratno štetu 131—133, Ljubljanska kreditna 224—226, Centralna banka 27—29, Hrv. esk. bka 110—113, Kreditna banka Zgb. 112—115, Hipotek. bka 60—61, Jugobanka 103—105, Prašedion 900—910, Slavenska banka 83—85, Eksploatacija 70, Drava d. d. Osijek —, Sečera, Osijek 675—685, Gutman 700, Slaveks 200, Slavonija 59—62, Trboveljska 395—410.

Inozemske borze.

— Curih, 12. jan. Današnja borza: Beograd 8.50, Pariz 27.70—27.81, London 24.81—24.84, New York 517.50—518.50, Milan 21.72—21.75, Berlin 1.23—1.26, Praga 15.55, Dunaj 0.67280—0.67320. — Dunaj, 12. jan. Devize: London, 268.10—271.10, Milan 233.25—236.25, New York 53—57, Pariz 293—298, Praga 170.60—173.60, Curih 1095—1105.

Odstop državnega tajnika Hughesa.

Hughesov naslednik londonski poslanik Kellogg.

— Washington, 12. januarja. (Izv.) Dr. žadni tajnik Zedinjenih držav Severne Amerike, Hughes, odstopi. Dne 4. marca zapusti svoj urad. Za njegovega naslednika navajajo londonskega poslanika Kellogga. Glede Hughesovega odstopa pripominjajo vodilni ameriški listi, da vlada med Hughesom in predsednikom Coolidgejem popolnoma soglasje. Glavni razlog za njegov odstop je ta, da ima tajnik Hughes v senatu zelo veliko nasprotnikov, ki ovirajo pravilni razvoj ameriške zunanje politike, kakor jo je načrtal Hughes.

— Pariz, 12. jan. (Izv.) Državni tajnik Hughes je odstopil. Prevzame zopet po sebi svojega prejšnjega poklica kot državnega pravdnika v New Yorku. Odstop Hughesov je v zvezi z nasprotji, ki so nastala že pred davnim časom glede raznih zunanje-političnih problemov med njim in vplivnim predsednikom zunanega odseka ameriškega senata senatorjem Williamom E. Borahom. Borah zastopa vstrajno stališče sodelovanje Amerike v vseh važnejših evropskih zadevah in da mora biti Amerika napram Evropi aktivnejša.

Odstopivši tajnik je star 63 let in velja kot eden najboljših in najspretnjših državnih tajnikov Amerike. Hughes je najboljši predsednikov svetovalec. Za časa vladanja je kandidiral na predsedniško mesto. Zastopal je že pred dvema letoma načelo depolitizacije reparacijskega problema ter je nasvetoval, da naj ta problem prouči komisija strokovnjakov. Hughesa splošno smatrajo za prvega iniciatorja za Dawesov načrt. Njegov naslednik Kellogg je znan kot vnet nasprotnik trustov ter je svoječasno vodil

ogorčeno borbo proti trustom. Sedaj se udeležuje v Parizu posvetovalne finančne konference.

PORAST ŽITNIH CEN V AVSTRIJI.

— Dunaj, 12. januarja. (Izv.) Svetovne tržne cene za moko in žito zadnje dneve rastejo. Na dunajskem trgu je cena dvojno-erški moki v milnu 9000 K, na doželi ponekod pa celo 1 šiling, t. j. 10.000 K. Porast cen moki pripisujejo rapidnemu dvigavanju jugoslovenske valute.

SPORAZUM NA PARISKI FINANČNI KONFERENCI.

— Pariz, 11. januarja. (Izv.) Listi objavljajo danes po »Agence Havasa« izdano poročilo o sporazumu finančnih ministrov. Zavezniki finančni ministri so sklenili načelni sporazum o različnih problemih, ki jih ima konferenca rešiti. Sporazum temelji na tem načelu:

Amerikanci ne dobe dve leti nikakih plačil iz nemških reparacij. V tem času bo amortizirana belgijska prioriteta, cenjena na 120 milijonov zlatih mark. Belgija se na to zadovolji z nižjim odstotkom, kakor je oni, ki je bil določen na konferenci v Spa in ki je znašal 8%. Ameriške države bi bile na to pooblašene sprejeti one svote, ki bi izvirale iz razlike med prvim belgijskim in poznejše Belgiji priznanim odstotkom.

Po poročilih iz Bukarešte je tam vzbudilo poročilo »Agence Havasa«, da so strokovnjaki na finančni konferenci odkrili Romunski pravice do povijanja reparacijske svote, veliko ogroženje v vseh političnih krogih. Listi objavljajo razne izjave in grožnje. Romunska grozi, da zapusti konferenco.

Volilna borba.

— Klerikalci na Gorenjskem pravda no agitirajo in prireajo po raznih krajih hode. Nedavno tega je imel v Kamnigoricah v skladiščih žebliarske zadruge shod kandidat SLS za računljiviški okraj ing. Serneca. O tem shodu nam poročajo: Mnogo je govoril, a povedal malo. Res prav pogumen je ta možkar, da upa baš v Kamnigoricah sklicati shod, kamnigoričani pa so zelo pozabljivi, da v istem času, ko prosjačijo za električno napeljavo, z odprtimi rokami sprejmejo ing. Serneca, ki jim je pred leti kot vodja deželne elektrarne ob Zavrnici obljubil elektriko, jo pa kasneje za isto denarno podporo, ki je bila odkazana za napeljavo v Krogo in Kamnigoricah, napeljal v Bohinji. Ing. Serneca zavrača sedaj krivdo na vodstvo »Kroparske žebliarske zadruge«, češ: »vodstvo zadruge ni hotelo elektrike!« Ta izgovor pa je precej puhel. Ako bi to bilo res, je bila njegova dolžnost kamnigoričane o tem obvestiti, kar pa ni storil, nego podporo kratko malo porabil za druge svrhe. Ako je vodstvo »Zadruge« sotrlo, no, potem se imajo kamnigoričani poleg ing. Serneca zalivalcev še esesarskemu kaplarju kropskemu župniku Oblaku, ki načeljuje črni vojski našega okraja in je poseben kamnigoričane kot vodja »Kroparsko-kamnigoriške žebliarske zadruge« pripeljal v današnje brezupne razmere. Torej, ako nečete nič doseči in nečete zboljšati sedanjih brezupnih gospodarskih razmer, potem kar volite liberalnega uskoka Serneca!

— Klerikalni kandidat za Ljubljano. Včeraj se je vodstvo klerikalne stranke končno le odločilo, da postavi tudi v Ljubljani lastnega kandidata. Za kandidata so določili — dr. Antona Korošca, za njegovega namestnika pa Frana Terseglava, urednika »Slovenca«. Dr. Korošec je torej kandidat v vseh treh slovenskih volilnih okrožjih. V Ljubljani so se klerikalci zavzemali za drugo kombinacijo in so do včeraj iskali v naprednih vrstah sposobnega kandidata, da bi šel zanje po kostanj v ogenj, toda ves njih trud in njih spletke so bile zaman. Njih načrt se jim ni posrečil. Doživeli so fiasko. Da prikr-

jejo to blamažo na zunan, so tudi v Ljubljani proglasili za kandidata dr. Korošca, zatrjujoč, da je bil to njih namen od vsega začetka.

— Blamaža Ravnihar-Ažman-Babnikove skupine. Dr. Ravniharjevi zaupniki so se več tednov pogajali za skupen nastop pri volitvah s klerikalci. Po Ljubljani so neprestano širili vesti, da se nahajajo ta pogajanja neposredno pred pozitivnim zaključkom ter naglašali, da je izvolitev dr. Ravniharjeva za poslanca na temelju tega, s klerikalci sklenjenega sporazuma zagotovljena. No, v zadnjem trenutku so se ta pogajanja za »bratrski sporazum« razšla in sicer deloma radi velikega odpora v klerikalnih vrstah proti sodelovanju z ravniharjevci sploh, deloma pa zato, ker klerikalci niso hoteli držati, ne da bi imeli od tega kakor korist, leste, po kateri bi splezal dr. Ravnihar v narodno skupščino. Klerikalno vodstvo je stavilo zadnje dni Ravnihar-Ažmanovi skupini pogoje, ki so v svojem bistvu pomenili toliko, kakor da se Ravniharjeva frakcija odpove vsaki samostojnosti in se popolnoma pokori klerikalni komandi. Ker ravniharjevci vendarle niso mogli, ker se delajo pred javnostjo za naprednjake, prešli z razvitimi praporci v klerikalen tabor, se je sporazum v zadnjem hipu razbil in klerikalci so danes vložili pri deželnem sodišču svojo samostojno kandidatsko listo. Ravniharjevci so torej ostali na cedilu. Da prikrijejo svojo blamažo, širijo po Ljubljani vest, seveda pod pečatom absolutne zaupnosti, da bodo klerikalci pri volitvah dirigirali toliko svojih volilcev, da volijo dr. Ravniharja, kolikor bo potreboval glasov za svojo zmago. Koliko je na teh vesteh resnice, kaže najbolje dejstvo, da kandidirajo klerikalci v Ljubljani svojega voditelja.

— Ravnihar-Ažman-Babnikova frakcija se danes dopoldne pri sodišču ni vložila svoje kandidatske liste. Ali ji je fijasno pogajanje s klerikalci tako zelo pretresel mozeg, da je v svoji konsternaciji pozabila, da poteka rok za vložitev kandidatskih list, ali pa jo je ta neuspeh tako iztrezil, da je vendarle opustila misel delati zgago v napred-

nih vrstah. V interesu napredne stvari bi želeli zadnje.

— Socialnodemokratski kandidat v Ljubljani. Socialistična stranka Jugoslavije (Perič-Korunova frakcija) je vložila za mesto Ljubljano svoj volilni predlog. Kandidat je bivši klero-komunistični župan dr. Ljudevit Perič, njegov namestnik pa privatni uradnik Rado Čelešnik. Socialisti so dali svojo kandidatsko listo za Ljubljano včeraj plakirati na vogalih mestnih ulic.

— Do danes vloženi sedem list za okrožje Ljubljana-Novo mesto. Pri deželnem kot volilnem sodišču v Ljubljani je bilo do danes opoldne vloženo sedem kandidatskih list za volilno okrožje Ljubljana-Novo mesto, in sicer: 1. klerikalna (dr. Korošec); 2. Nacionalni blok (dr. Zerjav); 3. SKS (Ivan Pučelj); 4. SRS (Albin Prepeluh); 5. Neodvisna delavska stranka (Makuc, komunisti); 6. RS za Slovenijo (Josip Murn, posestnik iz Kandije pri Novem mestu) in 7. NSS (Ivan Deržić). — Kakor je videti, ni bil sklenjen volilni kompromis med samostojnimi kmeti in narodnimi socialisti, kakor je to nameraval sestanek narodnih socialistov, ki je pooblastil vodstvo NSS za pogajanja s kmetijci. Narodni socialisti so se ponujali na vse strani. Povsod so doživeli veliki razočaranja.

— Kandidatske liste za Ljubljano. Za mesto Ljubljano so bile do danes opoldne pri deželnem sodišču vložene štiri kandide-

atske liste, in sicer: 1. Narodni blok (Ivan Mohorič); 2. Neodvisna delavska stranka (Makuc, komunisti); 3. Socialistična stranka Jugoslavije (dr. L. Perič) in 4. SLS (dr. Korošec). Zadnja je bila danes ob osmih jutraj vložena v predsedstveni pisarni deželnega sodišča. Vložila sta jo dr. Stanovnik in I. Krek, tajnik SLS. Pričakujejo, da do jutri, ko potече rok, vložijo še dve skupini svoji kandidatski listi, in sicer dr. Ravnihar in Bernotovi socialisti, tako, da bo Ljubljana imela šest kandidatskih list, oziroma volilnih skrinjic. Sedaj traja med ravniharjevci in bernotovi tekmovanje boj za zadnjo skrinjico.

— Mestni odbor NRS v Ljubljani sporoča tem potom ljubljanskim radikalom, da se nahaja pisarna Narodnega bloka v Kazini, prvo nadstropje na fevo. Člani NRS dobijo tam vse potrebne informacije glede skupinskih volitev, kakor tudi v strankarskih zadevah. Kot zastopniki NRS poslujejo v pisarni sledeči gg.: dopoldne Fr. Zupanc, popoldne Iv. Podržaj in od pol 18. do 19. tudi predsednik prof. M. Presl.

— Člani radikalne organizacije za sv. Jakob in dolensko območje se opozarjajo na širši sestanek, na katerem poroča min. n. r. dr. Niko Zupanič in drugi. Dolžnost vsakega radikala je da se sestanka sigurno udeleži.

— Radikali v poljskem okraju (v Ljubljani) naj se v stranknem in v svojem mladenem interesu zgledajo čim prej pri tajniku g. Podržaju.

Politične vesti.

— Da razgovarjamo. Pepe, tisti, ki sedi v »Slovenčevem« uredništvu in razgovarja z gospodom Korošcem, se je nalezol od njih migrene. Za klobukom ima krivec na auh biki, pod kapo pa tamburico, in zato je hud na vse, kar leze ino gre brez gospodovih štakar. Pa je dejal zadnjič, ko se je vrnil v uredništvo, da je usoda nasilja neizbežna. Meja države da je že davno prekoračena. Pepe je v naglici pozabil omeniti, da zagrebška policija te reči ne dovolji. Kdor hoče prekoračiti mejo, ne sme čepeti v copatah pod posteljo, temveč mora nataktni okovane čevlje in vzeti v roko okovano palico, da ne dobi žuljev na podplati. Copate lahko nosi samo Pepe, tisti, ki bje v uredništvu zmagovito volilno bitko. Ampak nasilje je tudi v copatah, povsod je ta grdobija, je dejal Pepe. In ne kaže Pepetu ugovarjati, ker se ljudje na stotine zapirajo in jim vlada ne da ricinovega olja — o! Zapirajo se cela vodstva strank in vsi kandidati — o! Izmišljajo se brez vseh dokazov »veleizdajalske zveze«, potvarjajo »pogodbe z inozemstvom«, o katerih inozemstvu nič ne ve, ljudem se pošiljajo vnaprej stabricirani veleizdajalski dokumenti, najdeni dokumenti se ne izročijo sodišču, marveč se pošiljajo v Belgrad iz ministrstva v ministrstvo, kjer se temeljito predelujejo — o! Pepe, tisti, ki ima krivec na auh biki, kar ne more in ne more preboleti te neizbežne usode nasilja. Kdo bi mu tudi zameril, kajti se ljudje na stotine in cela vodstva sama zapirajo, veleizdajalske zveze in pogodbe z inozemstvom same izmišljajo, dokumenti sami pošiljajo in predelujejo — o! Pepe je v strahu pozabil, kaj je on sam, oseba ali predmet. Pa je tudi pozabil opozoriti državne organe na to, da bi kazalo razpustiti in zapreti tudi zveze in pogodbe z inozemstvom in še dokumente, ker se sami izmišljajo, pošiljajo in predelujejo. Prav bi se jim zgodilo, tem dokumentom in zvezam, če bi jih policija razpustila in zaprla, kajti so same krive, da jim streže po življenju pravična roka nasilnega zakona, ker niso šle pravočasno pod posteljo in v copate. In Pepe, tisti, ki bje v uredništvu zmagovito volilno bitko, je dejal, da bo na ta dan glasoval en sam mož za SLS. Pa je dobil Pepe migreno in mu je težko vse dobro pretehtati in predelati, kar zabeleži. Može niso vsi, ki nosijo hlače in copate, to bi lahko vedel tudi Pepe, če že nosi za klobukom krivec. Tudi v kemiji bi bil lahko malo

polj podkovan, ker se mu lahko pripeti, da naleti na formulo, pa ne bo vedel, kaj da pomeni. Ena je že v njegovih copatah, ki ji ne ve pomena. Pepe bi moral vedeti, da pomeni formula SLS — slovensko ljudstvo sleparimo, Ali Pepe je bolj vnet za pasivne glagole in meni, da se slovensko ljudstvo samo slepari. Kdor hoče verjeti, da je to pravilna razlaga Pepetove formule, za katero bo glasoval 8. januarja en sam mož, ima prav, kdor noče, ima pa tudi prav. Pri Pepetu je namreč vse prav, kar je narobe. Pa je dejal Pepe, tisti, ki v uredništvu kandidira za predsednika avtonomne republike v Kurji vasi, da so ga hoteli podkupiti, da bi odločil svojo kandidaturo. Ponudbe da so se glasile kar na milijone kron — o! Pepe pravi, da bi bil nesramen, če bi te podpore ne sprejel, ali spremeniti se vendar le ne da, ker se grešnik izpreobrne samo kadar se v jamo zvrne. Po tem se je Pepe še naslikal v »Ilustriranem Slovincu« in sklenil, da je njegova volilna bitka zdaj tako rekoč definitivno zmagovita. Naslikal se je pa samo do popka, ker je v naglici pozabil sezuti copate, pa bi ne bilo efekta v copatah.

— Se en Radičev zaveznik. Varšavski organ poslanca Korfanteza »Rzecz pospolita« je priobčil 7. januarja originalno brzojavko iz Zagreba, v kateri doslovno citira tekst pisma, ki ga je nedavno pisal voditelj poljskih komunistov Debal Radiču. Pismo je bilo napisano v času, ko je bival Radič v Moskvi. Avtor poziva vse agrarne organizacije na Balkanu, naj se pridruže kmetisti internacionali. Komunistični poslanec Debal je bil pozneje aretiran in izročen sodišču radi veleizdaje. Poljske oblasti so mu dovolile izselitev v sovjetsko Rusijo, ker je boljševiška vlada kot odkupnino za Debalovo osvobodila več političnih jetnikov poljske narodnosti. Zanimivo je, da deluje zdaj ta Radičev zaveznik v Rusiji kot najboljši fanatični pristaš komunistične internacionalne.

— Akcija proti HRSS. Podpredsednik HRSS Kovačević je bil iz svojega kraja v Slavoniji prepeljan v Zagreb in izročen sodišču. Pred dnevni aretirani Radičev sin Vlado Radič je bil v soboto izpuščen iz sodnih zaporov. Na svobodo je bil izpuščen tudi v Delnicah aretirani bivši minister ur. Krnic.

— Predavanja bivšega avstrijskega kanclerja dr. Seipla v Nemčiji. Z

Dunaja poročajo, da nastopi blviš zvezni kancler dr. Seipel koncem februarja potovanje v Nemčijo, kjer namerava predavati v raznih mestih. Tako se bo vršil 1. marca v Essenu v okvirju Zvezne katoliških akademikov kongres o »Poti k miru med ljudstvom in med narodi«. Sledilo bo predavanje v Kölnu o novi ureditvi Evrope, potem misli dr. Seipel še po drugih mestih in končno na Holandskem predavati o Avstriji in njenem gospodarstvu.

Naša zunanja politika in Rusija

Od dne ujedinjenja in osvobodjenja naša zunanja politika trajno napreduje in se ustaljuje. Kraljevina SHS, ki se na zunaj opira na odkritosrčno in nesebično prijateljstvo Francije, je zvezana z Malo antanto, živi v dobrih odnosih z Italijo in ima korektno zvezo z Veliko Britanijo. Postala je v Srednji Evropi in na Balkanu mogočen gospodarski faktor in ker je vojaško izborna organizirana, tudi važen faktor miru in čuvaj položaja, ki so ga stvorile mirovne pogodbe. Brez imperijalizma in zavojevalega duha je prispevala k pomirjenju na Balkanu in zopetni upostavitvi dobrih sosednjih odnosov v Srednji Evropi.

Življenje pa nikoli ne stoji, temveč prinaša vedno novih elementov, ki ustvarjajo nove probleme, in tako se stavlja naša zunanja politika, brez vsake težkoč, pred nova vprašanja. Eno najvažnejših vprašanj je brezdvomno urejenje našega razmerja do Sovjetske Rusije. Ker je naša država mednarodno dobro konsolidirana, je dosedaj lahko vodila popolnoma svobodno politiko napram Rusiji, ki se ni spremenila vključ priateljskim vplivom z gotovih strani. Od začetka l. 1922 sem je g. zunanji minister Ninčič (za časa konference v Bukarešti) točno definiral to politiko, ki obstoji v tem, da se na eni strani ne umešavamo v notranje ruske zadeve, na drugi strani se pa ne udeležujemo številnih mednarodnih kombinacij, ki so naperjene proti Rusiji. To politiko je g. Ninčič znova naglasil na zadnji praški konferenci Male antante. Smernice te politike so bile bolj diktirane od tradicionalnih občutkov, kot od našega interesa. Tako vključ raznim tujim posredovanjem naša država ni podpirala Denikinja, Jude-niča in Vrangla. Respektiranje popolne nevtiralnosti in integritete carske Rusije je šlo celo tako daleč, da se nismo poznali baltskih republik in nudili pomoč množičnim ruskim emigrantom. Ta gostoljubnost je bila tako nevtiralna, da smo sprejeli emigrante brez ozira na njih politično prepričanje.

Ko so ga Sovjeti polomili s svojim poskusom, ustanoviti v Nemčiji sovjetsko republiko, so obrnili svojo pozornost na Balkan, v upanju, da tu povzročijo nemire, ki bi mogli nanovo zapaliti svetovno vojno. Začeli so razvijati veliko aktivnost v Bolgarski, Grški in Romuniji. Slednjič pa so spoznali, da je kraljevina SHS, ker je vojaško in gospodarsko najbolje urejena, največja zapreka za njih cilje. Posrečilo se jim je pridobiti demagoga Radiča, ki je odkrito pristopil III. internacionali.

Sedaj ko je naša vlada na neprestano zahtevo vseh poštenih elementov v državi vendar enkrat že napravila konec boljševiškemu slepomisanju, pričakujemo tudi, da bo spremenila svoje razmerje do Sovjetske Rusije, poslala energično noto, da ta odneha enkrat za vselej se umešavati v naše notranje razmere.

Našo striktno in odkrito nevtiralnost napram njim so nam boljševiki slabo poplačali, zadnji čas je že, da jim vlada pove odkrito, kar misli, kot je to storila angleška vlada, ki je slednjič prišla do prepričanja, da sovjetska vlada ni držala pogodb, ki jih je podpisala.

Darjmo za sokolski Tabor!

je vprašal in prijel prijazno za roko, da bi preprečil morebitni nepremišljen skok proti verandi.

»Vrniti se hočem, pustite me, nai!« V tem trenutku se mu je izmuznila in kakor srna bliskoma zginila v temni noči.

»Ubogo dekle,« je mislil von Köhlen, vrnivši se po isti poti, po kateri je prišel. Odšel je v svoje stanovanje, ki je bilo na nasprotni gorski kupoli. Dolgo potem ni mogel zaspati, dekle se mu je smililo. Mnogokrat mu je stregla v Velanonovi hiši, kjer je vžival gostoljubnost, ki je v džungli pri Evropejcih vedno pristranejša, kakor v civiliziranem svetu.

Po noči se je slišalo rjovenje tigra, odmevalo je strašno med skalnatimi gorami. Prihodnje jutro so našli kullji v neki goščavi ostanke krvave pojedine kralja džungle. Bili so to posamni kosi človeškega telesa. Poročali so Velanonu. Ko je prišel, je zazrl glavo, ki je ležala na okrvavelem phanungu (obleka spodnjega telesa). Ostrmel je. Bila je to glava njegove nekdanje Nang Sali.

*N. Z. FERDO LUPŠA:

Nang Sali.

(Konec.)

V vasi Ban Don v pujujanovi hiši pod velikanskim drevjem ni bilo zadovoljnosti. Nang Sali je čakala in čakala na prihod svojega nai — mesec je minil za mesecem, a ni ga bilo. Zaman je jokala, zaman povpraševala in ga iskala med došlimi tujci —

Pujujbanu, njenemu očetu, se je vse to zdelo čudno in večkrat jo je, pred svojo hišo sedeč, tolažil in ji dal nasveto, da ga naj vendar le pozabi. Saj so še drugi, ki bi jo ljubili. Toda vse prigovarjanje je bilo zaman. Nekoga dne je pobrala ves svoj denar, obleko in druge malenkosti ter zginila iz očetove hiše —

Pujujban se je jezil, nekoliko časa tarna in rabil precej neokusne izraze in psovke. Končno se je vendar pomiril in si prižgal cigareto, zavito v bananin list.

Nang Sali se je napotila iskat svoj ideal. Namenila se je v Bangkok, da pri direkciji poižve o njem. Usoda ji je

bila mila. V Utrditu je našla njegovega bivšega paznika, ki ji je razodel, da se je nai hang že vrnil iz Evrope in se nahaja nekje pri vzrblju na severu.

Tako je potekel mesec. Nikomur ni znano, koliko duševnih bridkosti je Nang Sali v tem času preživela. Pridružila se je neki karavani, katera je nesla blago v severne kraje, bila je v vedni nevarnosti pred divjimi zvermi in roparji. Trpela je pomanjkanje in doživela mnoge težave, vendar upanje, da se ji vendar le posreči izslediti svojega nai, jo je bodrilo v drznem podjetju. Tako je prišla v Lampang, kjer se je nahajalo veliko železniško gradbeno taborišče. Tu je zvedela njegovo biva-lišče, ni pa zvedela, da je Velanon privedel sabo ženo iz Evrope.

Vesela se je odpravila takoj naprej na pot, ni bilo več težavno iskati pota, korakala je po nasipu, ki je vodil deloma skozi divne planjave in konečno po goratem ozemlju skozi velikanski pragozd. Skoro v sredini se je nahajalo železniško taborišče Khun Tan. Prenočevala je navadno pri železniških kuli-lijah, ki so ji radevolje pomagali naprej, ko je dejala, da gre k nai hang u Khun

Tan, od katerega so bili vsi odvismi. Potovanje je bilo polno težkoč, toda Nang Sali je bila prepričana, da ji pomaga Khun Phra (Buddha). Fantastične slike so se rodile v njeni glavi. V mislih je že bila v objemu Velanona, čutila je že njegove poljube, kakor nekda, ko so se zvečer zaprle palisade njegovega stanovanja —

V serpentinah se je zvijala zadnja pot na vrh gore, kjer je kraljeval njen izvoljenec. Ob vzhodu te gore so dan in noč vrtali železniški predor in periodično votlo doneče streljanje notranjega skalovja je odmevalo daleč na okrog in se odbijalo ob pečinah. Karavana za karavano je prihajala z blagom in materialom in odhajala prazna nazaj v Lampang.

Nang Sali se ni prišla na vrh gore, ko ji pride nasproti mlad Evropejec. Bil je to inženjer von Kölen. Gledal jo je začuden, končno jo je spoznal kot nekdanjo Velanonovo družico in jo nagovoril: »Nang Sali, kam greš?«

»Prišla sem k svojemu gospodu. Dolga je bila pot. Kje je njegova hiša, nai?«

V prvem trenutku inženjer ni vedel,

kaj naj bi dejal, ker razvozal je hipoma situacijo. Prepričan je bil, da se Nang Sali ne bo dala kratkomočno odvrniti. Namignil ji je končno, da mu sledi. Zavil je na neko stransko pot, ki je vodila na vzvišeno torišče neke pečine, ki se je dvigala v ozadju obširne hiše, v kateri je bival Velanon s svojo ženo Jožico. Iz tega mesta se je videlo naravnost na veliko verando ob hiši nad globoko strmino, bila je za vsako zverjad nedostopna. Iz te verande je bil pri lepem dnevu najlepši razgled daleč proti severozahodu po mnogih divjih gorskih vrhovih, nad katerimi so krožili navadno jastrebi. Tudi pri mesečini so se videle iz te verande impozantne in veličastne slike. Na tej verandi je zato bival Velanon s svojo ženo najraje in se veselil svoje zakonske sreče po dnevu in zvečer. Prav v trenutku, ko je Nang Sali ob strani svojega spremljevalca stopila na označeno pečino, je boji na verandi prižgal svetilko.

»Glej!« je dejal von Kölen. Nang Sali je videla na verandi Velanona in njegovo ženo. Zaplakala je glasno ...

»Nang Sali, kaj hočeš storiti?«

Poglavje o slepih.

Pred preobratom so bili slovenski slepci navezani le na tuja izobraževališča, zlasti nemška v Celovcu, Gradcu in Linču. Leta 1918. pa je narodna vlada sestavila v okviru »Slovenskega odbora za invalide« poseben odsek »Sanatorij za oskrbo slepcev« ter mu poverila skrb za slepe vojne invalide in mu naročila, naj se zanaša tudi za repatriiranje vseh slovenskih slepcev iz raznih kronovin bivše Avstro-Ogrske. Leta 1919. je deželna vlada za Slovenijo iznova potrdila »Kuratorij za oskrbo slepcev« in ga imenovala »Kuratorij zavoda za slepe v Ljubljani«. V tem letu je tudi otvorila deželna vlada za Slovenijo v bivšem Franc-Jozefovem azilu za slovensko repatriirano slovo deca in ono slovo deca, ki se doslej sploh še ni vzgajala. dvorazredno ljudsko šolo. Pouk se je vršil v materinski in v učenem načrtu, veljavnem za šole za slepe. Deželna vlada pa je otvorila tudi nadaljevalno, oziroma obrtno deželno za vsakdanji šoli odraslo slovo in slabovidno mladino, da bi jo pripravila za poznejše praktično samostojno življenje. V obrtni delavnici so se zaposlovali tudi odrasli slepci, civilisti in vojni invalidi. »Kuratorij za oskrbo slepcev« je upravljal zavod popolnoma samostojno s pomočjo, ki sta mu jih dajala na razpolago poverjenstvo za socialno skrbstvo in pokrajinski odbor za zaščito dece v Ljubljani, nadalje za darovi in darila.

Udobnosti, ki so jo uživali slepci s tem, da so stanovali in se šolali v bivšem Franc-Jozefovem azilu ter imeli na ta način svoje stalno bivališče v Ljubljani, kjer so lahko bogatili svoje obzorje v vsakem oziru, lažje razpečavali svoje ročne izdelke krtačarske in plečarske obrti, je bilo kmalu konec. — Kranjska hranilnica, lastnina Franc-Jozefovega azila, je prodala državi svojo stavbo za žensko bolnico.

Kuratorij zavoda za slepe v Ljubljani se je trudil na vso moč, da je ohranil slovenski zavod za slepe s tem, da je oskrbel njegovo začasno nastanitev v Kočevju in v prostorih bivše obrtne šole, čije zopetno otvoritev pa žele razni gospodarski krogi in ogrožajo s tem šolo za slepe. Šola za slepe v Kočevju nadzira prosvetna uprava za Slovenijo, sedaj za Ljubljansko oblast, v gospodarskem oziru pa je podrejena invalidnemu odseku socialnega oddelka za Slovenijo. Kuratorij za oskrbo slepcev in zavoda za slepe pa se je izpremenil v društvo »Kuratorij za oskrbo slepcev«.

Po mnenju strokovnjakov se mora nahajati učni zavod za slepe, če je en sam v pokrajini, v glavnem mestu, kjer imajo slepci priložnosti razširjati svoje obzorje vsestransko, kjer jih podpirajo v njihovem strojenju razne kulturne prireditve in je pouk podkrepjen z učnimi pripomočki, ki so v manjših krajih nemogoči. Slepi, ki se uče obrti, imajo mnogo več prilike za razpečevanje svojih ročnih izdelkov v velikem mestu nego na deželi. Pomembne učne moči na šolskem zavodu, n. pr. glasbeni učitelji, učite, liji tujih jezikov so za zavod predragi, kakor hitro se uporabljajo samo na njem, v velikem mestu lahko delujejo na zavodu in še drugod.

Spričo navedenih dejstev se naj slovenska javnost in vse merodajne oblasti zanimali za definitivno preselitev slovenskega šolskega zavoda v vzgajališčem za slepe v Ljubljani, kar danes ni več nemogoča stvar. Ker se odglojuje v tem zavodu šolobvezna deca od 6. do 14. leta, pravzaprav do 21. leta, ki je duševno normalna, je naloga države, da se zaveda svoje dolžnosti namam učiti se slepi mladini ter ji oskrbi tudi primerno bivališče in učilnice v središču Slovenije, njenem glavnem mestu, v Ljubljani.

Dejstvo, da številni učenci so slehihi otroci v Sloveniji razmeroma ni zelo veliko, ne sme zabrisati važnosti tega kulturnega slovenskega zavoda, kajti v šolah za slepe se mora poučevati individualno, v enem razredu bodi po največ 10 do 15 otrok!

Natančni statistični podatki, ki jih bo po potrebi oskrbel prosvetna uprava, naj služijo našim poslancem v podkrepitvi njihovih nujnih zahtev ob sestavi bodočega državnega proračuna še skoraj tudi za to postavko, namreč šolanje in oskrbo učencev slepe duševno-normalne mladine.

Ker so državne oblasti poklicane za to, da v bodoče skrbje za duševno-normalno šolobvezno deca, si je nadelo društvo »Kuratorij za oskrbo slepcev« popolnoma druge naloge.

Dne 27. novembra l. 1924. je imelo svoj izredni občni zbor radi odhoda svojega predsednika kozistorskega svetnika Janeza Kalana v Nemčijo; na tem občnem zboru je bil izvoljen novi odbor s predsednikom, g. dr. Mavricijem Rusom, mestnim fizikom, g. dr. Maksom Hoberjarem, ravnateljem meščanske šole v Ljubljani kot podpredsednikom, z blaginikom g. Karlom Gruberjem, višjim računskim svetnikom v Ljubljani, s tajnico go. Minko Svabernom, profesorico na državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani ter z odborniki in odbornicami: go. Terezijo Košir, višjim magistratnim svetnikom v p. g. Evgenom Lahom, licejsko profesorico v pokou go. Marijo Wessner, vsi v Ljubljani, ter slepi glasbenec klavirjev g. Gabriel Jurasek, slepa trafikanta g. Anton Pleško iz Ljubljane in g. Franc Schwenner iz Jarša.

Delokrog tega društva, ki razpolaga v svojem imetju že s eno majhno stanovanjsko hišo na Karlovski cesti v Ljubljani in pa par tisočakov dinarjev v gotovini, se razteza na nabiranje prepotrebne večmilijonskega sklada za napravo, ki jo zahteva moderna oskrba slepcev in omogoči slepcev potrebno oporo v vseh dobah njihovega življenja, to je skupen dom slepih, zamišljen v pavilionskem sistemu.

V njem naj najdejo svoje pribežališče v posameznih oddelkih:

a) slepi otročki v predšolski dobi, ki nimajo sivocevi ali katerih sivoce se ne morejo brigrati za nje;

b) slepa deca, ločena po spolu, v šolobvezni starosti od 6. do 21. leta, ki ima duševne in telesne hibe in bi ovrnila normalni pouk slepcev v državnem zavodu.

To so pohabljeni ali pa slaboumni slepci, epileptični slepci in slepi epileptični bebi ci. Tudi ta bedna mladina bi dobivala primeren pouk za dviganje svojih duševnih zmožnosti in bi se zaposlila tako, da bi se okrepila tudi telesno.

c) Tretjo skupino naj bi tvorili oni normalno-duševno razviti slepci, ki bi se poprej šolali v državnem zavodu za slepe in tudi tu izučili v obrti, s katero naj bi si služili svoj kruh, pa so naleteli v svoji prostosti na posebne nepremagljive ovire in življenjske nepravilnosti, ki ogrožajo njih samostojnost. Takim slepcom naj nudi bodoči dom oskrbovalnico z delavnico.

Slepi de'ajo v skupni delavnici ter prejema jo poleg hrane in stanovanja za svoje delo določeno število odstotkov dobička, ki ga nudi prodaja ročnih izdelkov. Za ceno dobavo surovin in hitro razpečevanje izdelanega blaga poskrbi vodstvo skupnega doma.

Oskrbovalnice z delavnico so ločene po spolu: a) za slepe moške, b) za slepe ženske.

c) Četrta panoga bodi javna delavnica za slepe. Slepci delajo čez dan v skupni javni delavnici in uživajo vse koristi, ki jih nudi taka naprava, kakor skumno orodje, cenena nabava surovin in na hitro in gotovo razpečevanje ročnih izdelkov na debelo. (Centralizacija dela.)

Skupna delavnica in njene koristi ugotovijo slepih eksistenco v izdatnejši meri nego je to mogoče v zasebnih delavnicah posameznikov. Ker člani javne delavnice nimajo stanovanja in hrane v skupnem domu, uživajo vso prostost, kakor jo imajo normalni polnočutni, ki niso navezani na bivanje v domovih z določenimi hišnimi redom, po katerem bi se morali ravnavati.

d) Končno naj bi en oddelček tvorilo zavetišče za odrasle bolehe delanezmožne onemogle in sterc slepce.

e) Osrednja javna knjižnica za slepe s knjižnicami v Brezlovem črkopisu z javno čitalnico.

Slovenska javnost naj podpira društvo »Kuratorij za oskrbo slepcev« v dnevno njegovega plemenitega namena v izdatni meri z javnimi nabirani in prostovoljnimi darovi, volili in pristojbinami, kakor tudi javnimi prireditvami ter končno tudi s svojim prispevkom v društvo.

Člani društva so redni in ustanovni. Redni član postane vsak hvek razlike spola, ako plača predpisano članarino 20 dinarjev letno. (Sloni plačajo le 5 Din.)

Ustanovni član postane, kdor daruje društvu enkrat 500 Din.

Tudi občine, države in zavodi lahko postanejo člani, ako darujejo letno 100 Din. Omenjene korporacije imajo pravico do vstopa pri zborovanjih po svojih pooblaščenih, ki se smejo udeleževati debata. V kratkem bo društvo »Kuratorij za oskrbo slepcev« razpolagalo svoja vabila za pristop k društvu, dandanele opozorilo v listih pa naj služijo v polnočutni javnosti.

Poleg društva »Kuratorij za oskrbo slepcev« deluje v Sloveniji tudi »Podporno društvo slepih s svojim sedežem v Ljubljani in prid slepcev v Sloveniji«.

Namen tega društva je, da podpira svoje slepe člane, zlasti pa tede, če so si ustvarili lastno delavnico, a jih ovrtilo pri izvrševanju njihovega obrta neupadne socialne razmere ali pa jim denača ustanovljena ter govinu, oziroma služba, tako majhne dobičke in dohodke, da ne morejo preživljati svojih številnih rodbinskih članov ali pa se nahajajo sploh v kakih stiski in jih terijo razne nedolge. Člani tega društva so redni, podporni, ustanovni in častni.

Redni član postane lahko vsak slepec, brez razlike spola, ako plača predpisano članarino.

Podporni član je, kdor plačuje društvu predpisano članarino 20 Din letno; ustanovni član postane, kdor daruje društvu enkrat vsoto 500 Din.

Glede članstva občin, družb in zavodov veljajo ista določila, kakor pri poprej omenjenem društvu.

»Podporno društvo slepih« upravlja slopi sami s tajnikom vidcem.

Odbor je sestavljen takole:

G. Gabriel Jurasek predsednik, g. Anton Skutl podpredsednik, g. Luka Sičenik tajnik, g. Franc Schwenner blaginik; gg. Franc Dolinar in Anton Pleško odbornika; gg. Franc Jerala ter Vinko Naglič sta preglednika računov.

Namen tega društva je še poleg vsega omenjenega:

a) povzdiguvali po moči duševno in telesno blaginjo slepih;

b) povzpeti njihovo zmožnost do dela in službe;

c) udeleževati se časovno pri urejanju oskrbe za slepe in zanimali se za interese slepih ob vsaki priliki;

d) zanimali se za druga enaka društva v Jugoslaviji.

Društvo dosega svoj namen:

a) z doneski članovi;

b) z javnimi nabirani in s prostovoljnimi darovi, volili in pristojbinami kakor tudi z javnimi prispevki;

c) s prodajo izdelkov slepih.

Število rednih članov tega društva, t. j. slepih, narasla in potrebuje pomoči. Radi tega se tudi društvo obrača do plemenitih src z milo prošnjo, da položijo slenim dar na olter. Dobro se zavedajo, da brez pomoči polnočutnih ne dosežejo svojih ciliev in ne bodo izvršili naloge, kakor so si jo nadeli.

Današnji članek je obrazložil v polnem obsegu namen obh društva, ki delujeta v prid slovenskim slepcom, zato naj podpira društvo »Kuratorij za oskrbo slepcev« in »Podporno društvo slepih« vsak po svoji moči, da čimprej izbriše slovenska javnost kulturni madež, ki ga ima na polju oskrbe slepcev v tem, da je še do novjših časov napetila skrb za svoje slepe tujcem, ki se ponajbo s najmodernejšimi skrbstvenimi napravami.

Vedi vsakdo, da pomagati najbednejšim a tem, ko položijo dar slepih na olter!

Opera „Traviata“.

Tragično snovi pokaže Verdi že v predigrju, v kateri vporablja obe najvažnejši temi iz smrtne scene zadnjega dejanja: prvo, ki reprezentira nesrečno usodo Violetine ozdravilne bolezni, drugo, s katero se pred svojo smrtjo Violeta poslavlja od ljubljene Alfreda. Predigra je vsled tega že sama po sebi efektan kontrast k prvemu dejanju, v katerem kipi življenje mondenske, iz različnih vrst sestavljene objestne družbe. Gaston (Mohorič) pripelje Alfreda (Kovača) v Violetin (Priskova) dom, zapoje temperamentno napitnico, katere napjev nadaljuje Violeta. Iz sosodne dvorane vabi pikanten valček. V to vrvenje nenadoma poseže kočena roka žugaloče smrti: Violeta otrpne pod opominajočim bolezenskim napadom. Alfred jo bodri, odkrije ji svoje čisto nagljenje in se ne da oplasti niti tedaj, ko mu Violeta pripoveduje o svojem poslu kot grizeta in dobi v znak, da tudi ona njega vzljubi, cvetko. Ko gostje odidejo, pride Violeta morda privikrat do spoznanja, da je njeno dosedanje življenje sramotno. Alfredova čista, iskrena ljubezen vzbudi v njej nove, dosejaj neznane občutke. Meistrsko je Verdi karakteriziral ta boj konfliktov in Violeta ravno tu pokaže vse svoje pevsko znanje. Priskova je za naše razmere pevka kar najboljših kvalitit in moramo biti za njeno pridobitev upravi hvaležni. Ako ostane pri nas, kar bi prav radi videli, pa postane dolge, dokler ne odide, prav izvrstna moč. Tudi Kovač (Alfred) me je prav zadovoljil, pa je v resnici tudi dokaj boljši v vlogah, ki mu leže, kakor n. pr. Alfred, kot v vlogah, ki jih mora vsled nezadostne zasedbe včasih prisiljeno peti.

Nagnjenje, ki je pokrvalo Violetinemu srcu, je resnično. V oddaljeni vili na deželi vzljubi čisto ljubezen in srečo z ljubimim Alfredom. S tem pa, da se je odkrila lahkoživemu svetu, razkošju in bogatim častilcem, jo zasači prikrto siromaštvo. Alfred spozna, da je on kriv njene bede, ter hiti v Paris, da bi uredil Violetine razmere. Tu prihaja neizprosna suda v osebi očeta (Popov), ki hoče Violeti iztrgati blodnega sina ter rehabilitirati dobi sloves svoje rodbine. Verdi velikopotezno stopnjuje svojo glasho do viška, do momenta, ko se Violeta velikodušno odreče sinu starega Germona. Še enkrat izbruhne v široki kontinenti iskrena njena ljubezen do vrnivšega se Alfreda, predno se ne vrne v staro svoje grešno življenje.

Vse iskrene očetove prošnje ne morejo umiriti Alfreda. On beži za Violeto, najde jo sredi maseknega vrveža ob roki barona Douphala (Šubelj), pozove ga na dvojni in zasramuje Violeto. Ta ga končno pomiri in ves skesan prizna svojo njej storjeno krivico. Središče tega akta tvori stariš Germont, ki ga dale Popov tako siljajo, da zasenči vse ostale. Vselej tolike kvalitativne razlike med posamezni pevci našega ansambla prihaja publika nehoti do izkvrnjene sode ob strani Popova marsikateri sicer prav dobi pevec izgubi na svoji veljavi. Po drugi strani pa je pridobitev takih moči za manjše pevce velikega vzgojnega pomena. Osebnosti, kot Betetto, Popov itd. dvigalo radodajne, učence se k sebi, a tudi sordinirajo mnogokrat kako vročo, domisljavo glavo.

V zadnjem aktu konča Violeta svoje izgubljeno življenje v Alfredovem naročju. Prepozno spozna oče, da je nemogoče raztrgati vezi, ki družijo Alfreda in Violeto. Violeta že umira. Še enkrat se li nasmehljiva blaženost v rokah vrnivšega se Alfreda Bežati hoče z njo v samoto. Neizprosna smrt prekriza vse račune.

Priskova zasluži v polni meri v pevskem in igralskem oziru odobravanje, tudi Kovač, zlasti Popov, prav dostojna sta Mohorič in Šubelj, svoji vlogi ne odgovarja popolnoma Assjevca, ostali so primerni. Zbor prav čeden, le obličje se ne zna vsi, zlasti ne dame. Orkester pod Nefflatom usreza tej Verdijevi partituri, režija dosti skrbna in uvidevna.

—

V obrambo es'etskega lica ljubljanskega magistrata. V soboto dne 10. t. m. so zastopniki umetniških krogov izročili mestnemu magistratu naslednjo izjavo: »Podpisani prijavljamo svoj protest proti prezidatu pritičja hiše št. 2 na Mestnem trgu (desno magistratno krilo) v izločbene svrhe in izražamo željo, da se izločbe — ako za prodajalno Mestne elektrarne res ni primernejši prostorov — nameste v sedanjih oknih tako, da obstoječe zunanje lice oslopija ne bo oškodovano. Odločno izjavljamo tudi da osmatramo sedanjo magistratno fasado, ki sicer res obdaja iz treh, v raznih dobah nastalih delov, kljub nekaterim neblstivenim novejšim izpremembam v pritičju za estetsko celoto, ki je nedotakljiva. Zato pozivljamo mestni magistrat, da takoj ustavi vsa dela, kolikor se tičejo spremembe fasade in reši to vprašanje tako kakor zahteva ugled Ljubljane pred kulturnim svetom. Ljubljana, 9. jan. 1925. Podpis: za Uduženje obkujajočih umetnikov Fr. Tratik; za Umetnostno-zgodovinsko društvo dr. Fr. Vidic; za Društvo za povzdigo mesta Ljubljana dr. Andrejka; za Narodno galerijo dr. J. Regali in dr. Mesencel; za Ognjišče akademikov arhitektov Valentinčič; dr. Iz. Cankar, profesor umetnostne zgodovine na univerzi, R. Jakopič, akad. slikar, Josip Plečnik, profesor arhitekture na tehniški fakulteti, dr. Fr. Stelc, konservator, M. Sternem, učitelj risanja na tehniški fakulteti, Ivan Vavpotič, akad. slikar.

— Smrt slovečega dirigenta. Na Dunaju je umrl 61 let star sloveči dirigent, ustanovitelj in vodja simfonjskih koncertov Ferdinand Löwe. Pokojnik je užival v glasbenem svetu velik ugled, med Dunajci pa tudi nenavadno popularnost. Po daljši bolezni je tri dni pred svojo smrtjo nastopil kot vodja svojega orkestra pred občinstvo, ki mu je pričelo nepopisno ova-

Prosveta.

cije. Za takrat so navzoči imeli vtis, da se Löwe poslavlja od svojega priljubljenega orkestra in od muzikaličnega občinstva. Pokojnik je bil tudi več let ravnatelj dunajske »Musikakademie«.

— Zgodovina slovenskih umetnosti. Sedsto predavanje letošnjega cikla — umetnostno-zgodovinskega društva se vrši danes ob 18. v univerzitetni zbornici. Predava dr. P. Stele: Ruska arhitektura in kiparstvo. Vstopnice pri blaginji.

— Igor Stravinski v Pragi. Pod tem naslovom priobčuje v Pragi živeči hrvatski estet Božo Lovrič v zagrebškem listu »Riječ« poročilo o koncertu Češke Filharmonije, na katerem so se izvajale skladbe Stravinskega, v katerem poročilu piše dobesedno: Imel sem srečo, da sem čul v Zagrebu gospo Majo Strozzi, katere je na genialni način pronikla v duhovnost Stravinskega. Njen spreg g. Pečić je povečal ta dojem s svojim neodoljivim ritmičnim spremljanjem na klavirju. Znameniti češki dirigent Talich to pot ni popolnoma uspel, ker ni imel srčnosti, da bi jednako Pečiću in Maji Strozzi prekinil vsako vez s klasično tradicijo. Bil pa je mnogo srečnejše roke pri »Petruski«, slavnem baletu Stravinskega.

— Koncert Sentjakobskega orkestra in pevskega zbora. ki se vrši v petek 16. t. m. v Filharmonični dvorani. Je po značaju ljudski koncert. Na programu so skladbe Bériota, Belfija, Galla, Meyerbeerja, Pavčiča in Adamiča. Od Bériota se izvaja koncert op. 104 za violino s spremljevanjem orkestra, zato naj sledi nekaj podatkov te ga skladatelja. Charles Auguste de Bériot (1802—1870) je bil izborni violinski virtuoz, skladatelj in glasbeni pedagog. Njegove skladbe, zlasti violinski koncerti, se vsi odlikujejo po široki, izraziti melodični črti. Ndvomno je na Bériotovo igro in na način skladanja mnogo vplivala njegova žena Maria Garcia-Malibran, tudi sama skladateljica, ki je slovela kot najboljša altistinja 19. stoletja. Zato zasledimo v vseh njegovih poznejših skladbah vpliv belcanta kot potrebno protutež napram Paganinijevi virtuosni tehniki. Bériot je bil, dasi globoko glasbeno naobrazen, samouk. Čudno naključje je naneslo, da je tudi g. Fr. Smolik, ki nastopi na koncertu kot solist, samouk. Zato bo nastop g. Smolika v Bériotovi skladbi v vsakem oziru tudi za glasbenika zanimiv. O ostalih skladbah prihodnjic.

— Januarski broj »Jadranske Straže«. Izšlo je za izvidnim tehničnim preinakama i za bogatim gradivom koji su jedan dalini korak k napretku ove naše pomorske narodno-obrambene revije. U uvodnom članku »Naša snaga na moru« g. S. Alfirevič republiku nedovoljno i žalostno pomanjkanje naše ratne mornarice stavljajući ga u svetlo sve bujnije i dalekosežnije aktivnosti svih drugih država na tom području. Nadalje je članak g. M. Obuljena: »More«, kao prvi napis u seriji popularno prikazanoj pojma mora i pomorstvo koja će izlaziti u listu. Nadalje je početak historijske studije »Boka Kotorska« od g. P. Šeroviča, prikaz mornaričke debate u italijanskom parlamentu od Ice. Flettnerov tip lađej bez jedara. Listak. Društvene vijesti, popis literature o Jadranu itd. Na proželnoj strani je ukusna reprodukcija naše ratne zastave u bojama a dalje su slike s otkrića spomenika Kr. Petru u Dubrovniku, portret novog ministra vojske i mornarice, grupa slika sa karambola parobroda »Beograd« i »Marija«, zračna snimka Trokira, slike sa kršne slave mornarice u Šibeniku, velika reprodukcija umjetničke slike mlinonosa po nevremenu, Flettnerova lađa, grafički prikaz razvika bojnoj broda itd. itd. Od nove godine« cijena »Jadranske Straže« ostaje ista, naime godišnje 100 Din za inozemstvo Din 150. Pojedini broj dinara 10. Preporučamo.

108/n

— Sokolsko društvo v Celju ima svoj redni občni zbor v četrtek, 15. jan. 1925, ob 8. zvečer v mali dvorani Narodnega doma in ne v telovadnici, kakor je bilo pomotoma objavljeno. Dnevni red: 1.) Nagovor starost; 2.) Čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora; 3.) Poročila funkcionarjev: a) tajnika, b) blaginjaka, c) rač. pregledovalcev, d) načelnika in načelnice, d) matrikarija, e) gospodarja, f) načelnika prosvetnega odseka; 4.) Skladnost. — V slučaju ne-sklepnosti se vrši občni zbor istotam eno uro pozneje, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih.

105/n

— Sokol Ljubljana II. ima občni zbor v nedeljo 18. t. m. ob poldnesi dopoldne na realki. Udeležba strogo obvezna.

103/n

— Izredni občni zbor Sokolskega društva na Vuku se vrši v nedeljo 18. t. m. ob 10. dopoldne. Odbor.

81/n

Julijska Krajina.

— O reviziji Gentilejeve šolske reforme je govoril novi italijanski naučni minister Fedele, kakor poročajo z Rima. Ni povedano natanko, kako revizijo misli novi minister. Povdarjal pa je, da mora biti ljudska šola prava vzgojitelja italijanskega naroda (enako jugoslovenskega ljudstva v Italiji). Šola napravi, kakor se je že večkrat reklo, učitelj, ki je vreden tega imena. To je res, to je pametno povedal minister Fedele. Mi vedno naglašamo, da mora biti šola vzgojiteljica naroda in da mora biti učitelj vreden svojega imena. Slovenska poslanca sta že opetovano razlagala na merodajnih mestih, kako je s šolo v Juljski krajini in posl. dr. Besednjak je imel tudi velik govor o šolsku v parlamentu. Sedaj je zopet prilika, zavzeti se z največjo energijo za slovensko šolo!

— »Ljudska pratika.« Slovenski »krščanski« socialci v Gorici so izdali pratiko, v katero so zapisali tole: Poslanec dr. Besednjak zastopa program, ki je naroden, socialen in ljudski. Dr. Wilfan je odvetnik, in zastopa program, ki je naroden z liberalno-kapitalističnim naziranjem. Koliko pristne klerikalne hudobije je v besedah, naperjenih proti dr. Wilfanu! In to v pratiki, da bi ljudstvo videlo vsak dan, kako svet moč je dr. Besednjak in kako je ljudstvu nevaren dr. Wilfan. To je škandal! To se pravi: ubijati Slovenstvo v Juljski Krajini!

— O protislavstovskem gibanju v Gorici in okolici sanjajo nekatere prevroče italijanske glave v mestu. Mobiliziran je

del narodne milice in vrše se hišne preiskave pri osumljenih osebah. Tudi v Brdih je bilo nekaj preiskav in v Steverjanu so našli kak bajonet in pištolo, kar imajo ljudje iz streliških jarkov brez vsakega hudobnega namena.

— Iz Istre. Sedanje znane razmere so zahtevale novo žrtev. Oditi je moral učitelj S. Cerut, domačin, iskat si kruha drugam; odšel je v Jugoslavijo. Pri odhodu je napisal v tržaških »Novicah« v slovo nekaj nasvetov, da naj rojaki ne bodo preveč malenkostni in se ni treba sovražit med seboj, ako sta dva vaščana različnega prepričanja, posebno pa je poudaril potrebo boljše vzgoje mladine, ki drvi, odkrito povedano, v prepad. — Mladina je res v pošbni nevarnosti, ker ni več redne šole in ker Italijani segajo po njej v raznarodovalne svrhe, vabeč jo v svoje zavode in društva z veseljačenjem in plesom! Torej pozor na mladino povsodi. Ako bi se sedanja mladina pokvarila, bi slo raznarodovanje hitro svojo pot dalje v večno sramoto primorskega Slovenstva. — Iz Rovinja poročajo, da je bil znani odpor kmetijskega ljudstva, in sicer izključno italijanskega, naperjen proti pretežkim davkom, ki mu jih je naložila občina.

— »L' Emancipazione« pred sodiščem. V soboto se je vršila v Trstu razprava proti uredniku lista »L' Emancipazione« radi nekoga članka o kralju in radi priobčitve govora republikanskega poslanca C. Facchinettija. Radi članka o kralju je bil urednik oproščen, obsojen pa na 15 dni zaporu, ker je priobčil govor republ. poslanca Facchinettija.

— Veliko motorno ladjo »Esquillo« so spustili v soboto v Trstu v morje. Zgrajena je na račun Tržaškega Lloydja, obsega 10.500 ton in je opremljena z motorji tipa Diesel. Spušcanje ladje je bilo zelo slovesno. — V tovarni strojev pri Sv. Andreju zgradijo motor tipa Diesel, ki bo največji motor te vrste na svetu.

Skolstvo.

— Sokolsko društvo v Celju ima svoj redni občni zbor v četrtek, 15. jan. 1925, ob 8. zvečer v mali dvorani Narodnega doma in ne v telovadnici, kakor je bilo pomotoma objavljeno. Dnevni red: 1.) Nagovor starost; 2.) Čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora; 3.) Poročila funkcionarjev: a) tajnika, b) blaginjaka, c) rač. pregledovalcev, d) načelnika in načelnice, d) matrikarija, e) gospodarja, f) načelnika prosvetnega odseka; 4.) Skladnost. — V slučaju ne-sklepnosti se vrši občni zbor istotam eno uro pozneje, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih.

105/n

— Sokol Ljubljana II. ima občni zbor v nedeljo 18. t. m. ob poldnesi dopoldne na realki. Udeležba strogo obvezna.

103/n

— Izredni občni zbor Sokolskega društva na Vuku se vrši v nedeljo 18. t. m. ob 10. dopoldne. Odbor.

81/n

105/n

103/n

105/n

103/n

105/n

103/n

105/n

103/n

105/n

103/n

105/n

103/n

105/n

103/n

105/n

103/n

105/n

103/n

Dnevne vesti.

V Ljubljani dne 10. januarja 1925.

Samo ena pot!

Naše politične razmere se danes razvijajo v smeri, da stojimo pred alternativno: monarhija ali republika. Vsi oni, ki so za lepšo bodočnost naše države, vsi oni, ki so za notranjo konsolidacijo, za zboljšanje uprave, za izenačenje davkov, za ureditev valute, skratka, za vse ono, kar dela državo tako silno in močno, da lahko z uspehom kljubuje vsem notranjim in zunanjim viharjem, so za monarhijo in za narodno dinastijo Karagorgjevičev, ker je monarhija in narodna dinastija edino jamstvo za uspešen napredek, razvoj in veličino naše države.

Vsi tisti, ki imajo interes na tem, da bi vladal v državi kaos, neurejene razmere, v katerih lahko ribarijo vsi tisti, ki želijo, da bi razpadla naša država, ker bi radi na njenih razvalinah zgradili bodisi staro Avstrijo ali pa boljševiske sovjetje po ruskem vzorcu, vsi ti se zavzemajo za — republiko.

Za nas Slovence izbira in odločitev v tem oziru ne bo težka!

Slovinci se zavedamo, da je naša usoda in naša narodna bodočnost tako tesno zvezana z eksistenco naše države in njene monarhične oblike, da ne moremo biti niti trenutka v dvomu, za kaj se je nam odločiti.

Monarhija pomeni za nas silno državo, dovolj močno, da nas brani proti vsem zunanjim sovražnikom, ki nepejstano preže, da nam ugrabijo še ono narodno posest, ki smo jo s težkim trudom očuvali po viharjih svetovne vojne.

Republika?

Republika znači za nas razkosanje naše države v tri dele: v malo, brezmočno hrvatsko republiko, v liliputsko slovensko republiko in v dokaj močno srbsko monarhijo, ki bi se od Hrvatske in Slovenije odcepila, ker bi pač Srbi ne hoteli Hrvatov in Slovencev na ljubo žrtvovati svoje, za domovino in narod toli zaslužene slavne dinastije.

Mala Hrvatska in še manjša Slovenija bi bili brez vsake opore, navezani zgolj nase. Ob tolikih sovražnikih, ki jih imata, bi pač ne mogli dolgo kljubovati njih napadam.

Kot prva bi prišla na vrsto slovenska republika, v kateri bi seveda komandirali rimovci. Požrti bi jo Italijani ali Nemci, ali pa oboji ob enem. Hrvatsko »slovensko« republiko bi pograbili na severu Madžari, na jugu ob obali pa Italijani.

Takšna je perspektiva za bodočnost Slovencev in Hrvatov, ako se izreklo za republiko.

Zato prihajamo Slovenci — Hrvati naj kujejo svojo srečo po svojem okusu in po svoji fasoni — do istih zaključkov, kakor svoje dni veliki Cavour:

«Mi morje hladne krvi, ki smo navajeni, da bolj poslušamo zapovedi razuma, kakor impulze srca, izjavljamo, ko smo skrbno pretehtali vsako besedo:

Samo ena pot je odprta: za narod, za vlado, za kralja v boj!»

— Povratek kraljevske dvojice v domovino. Po poročilih iz Pariza sta Nj. Vel. kralj Aleksander I. in kraljica Marija v soboto 9. t. m. ob 20.25 zapustila Pariz in odpotovala z orientekspresom v Jugoslavijo.

— Kralj pride na Bled. Po poročilu z Bleda je včeraj prispela iz Beograda na Suvohor kraljeva garda, obstoječa iz dveh čet. Obenem je prispel na Bled dvorni vlak. Po informacijah našega poročevalca prispeta Nj. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija na Bled v teku jutrišnjega dne. Kraljeva dvojica ostane na Bledu dalj časa.

— Odlikovanje prof. dr. Cvijića. Prezident Češkoslovaške republike dr. Masaryk je odlikoval z redom Belega leva I. razreda univ. prof. dr. Jovana Cvijića, slovečega našega geografa, ki je dal, kakor je znano, inicijativno za prireditev kongresa slovenskih geografov v Pragi.

— Slovenski prevod Masarykovih spominov. G. prezident dr. T. G. Masaryk je dal g. V. M. Zalarju avtorizacijo za slovenski prevod svojih vojnih spominov »Svetovna revolucija med vojno in v vojni 1914.—1918.«. Slovenski prevod izide najbrže že za letošnjo Veliko noč.

— Statistični podatki o odvetnikih Slovenije. Po uradni objavi z dne 1. januarja t. l. šteje odvetniška zbornica za Slovenijo sedaj 191 članov, t. j. štiri člane več kakor ob začetku lanskega leta. Sedeži odvetnikov so v 31 krajih ljubljanske in mariborske oblasti. Odvetnikov je v Ljubljani 66, v Mariboru 30, v Celju 17, v Ptuj 11, v Murski Soboti 9, v Novem mestu 7, v Dolnji Lendavi 5, v Brežicah, Kamniku, Kočevju, Konjicah, Kranju, Krškem, Radovljici in Slovenski Bistrici so po trije odvetniki; v Laškem, pri Sv. Lenartu in Slovenskih goricah, v Ljutomeru, Ormožu,

Slovenjgradu in Šmarju pri Jelšah sta po dva odvetnika; v Češnjicah pri Moravcih, Črnomlju, Gornji Radgoni, Kozjem, Litiji, Metliki, Rogatcu, Sevnici, Škofji Loki in Šoštanju pa je po en odvetnik. Razen štirih so vsi odvetniki doktorji prava.

— Vprašanjem avstrijske poštnice hranilnice se bavi konferenca v Rimu ponovno danes 12. t. m. Delo komisije z omenjenim vprašanjem je dovršeno in sledi končno poročilo na eni prihodnjih sej. Konferenca se zaključi koncem januarja.

— Banca Adriatica. Tudi v soboto se ni mogla končati razprava radi Banke Adriatike pred trgovskim sodiščem v Trstu. Nadaljuje se danes obredno večjem znanim. Popoldne v soboto so bila nova pogajanja med zastopniki upravnih svetnikov in upnikov.

— Otvoritev železniške proge Užice-Vardiste. Po poročilu iz Beograda je prometno ministrstvo odložilo za 20. t. m. dolženo svečano otvoritev veljavne železniške proge Užice-Vardiste, ker v terenu še niso izvršena nekatera tehnična dela in ker so tam nastali veliki snežni zameti.

— Likvidacija oddelkov finančnega ministrstva pri pokrajinskih oblasteh. Po naredbi finančnega ministra se prične likvidacija oddelkov finančnega ministrstva pri pokrajinskih upravah v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu in Splitu.

— Razstava »Matl in dete«. Ministrstvo za narodno zdravje je odredilo, da se v svrhu propagande prenese iz Osjeka razstava »Matl in dete« v vsa večja mesta, tako v Bjelovar, Maribor, Karlovac itd.

— Vzpostavitev oblastnih finančnih inšpektoratov. Kakor poročajo današnji jutranji beograjski listi, je fin. minister odredil razdelitev sedanjega oddelka financ na oblastna finančna inšpektorata v Ljubljani in v Mariboru. Za likvidatorja finančnega oddelka je določen delegat finančnega ministra dr. Šavnik.

— Razpis šolske zgradbe. Občina Tomišelj razpisuje zidavo nove šole na Jezeru pri Preserju. Natančne informacije dobe reflektanti pri krajnem šolskem svetu na Jezeru in v občinski pisarni občine Tomišelj na Jezeru št. 9. Ponudbe je vpsolati do 30. t. m.

— Izseljevanje iz naše države v Ameriko meseca novembra 1925. V mesecu novembru se je izselilo iz naše kraljevine v Ameriko 1614 oseb, od teh je bilo 1503 naših državljanov (1084 moških in 419 žensk), 111 je bilo tujih državljanov. Izmed domačih izseljencev (1503) odpade na Hrvatsko in Slavonijo 468, na Vojvodino 436, na Srbijo 279, na Dalmacijo 205, na Bosno in Hercegovino 4, na Crno goro 29 in na Slovenijo 82. Po poklicu je bilo 94 kvalificiranih, 187 nekvalificiranih 872 kmetovalcev, 26 pripadnikov svobodne profesije in 369 članov rodbin. Po narodnosti je bilo 850 Srbov, Hrvatov in Slovencev, 426 Nemcev, 235 Madžarov, 22 oseb pa drugih narodnosti. Največ se jih je izselilo v Argentino, namreč 485, v Brazilijo jih je odšlo 392, v Avstralijo 289, v Zedinjene države 163, v Urugvaj 123, v Kanado 25, v Cile 13, v ostale ameriške pokrajine 13 oseb. Največ izseljencev je odpremlja paroplovna družba »Hamburg Südamerikanische Oes«.

— Od januarja do konca novembra l. t. se je izselilo 15.894 naših državljanov, dočim se je v letu 1923 izselilo je 7130 oseb. Vrnilo se je v mesecu novembru l. t. iz prekomorskih pokrajin 306 oseb.

— Nekaj volilne statistike za mesto Ljubljano. Pri zadnjih skupščinskih volitvah marca lanskega leta je bilo v Ljubljani 17 volišč, letos jih je 19. Število volilcev znaša letos: I. volišče 777, 2. vol. 898, 3. vol. 742, 4. vol. 679, 5. vol. 870, 6. vol. 458, 7. vol. 844, 8. vol. 788, 9. vol. 578, 10. vol. 517, 11. vol. 798, 12. vol. 548, 13. vol. 686, 14. vol. 808, 15. vol. 817, 16. vol. 642, 17. vol. 608, 18. vol. 714 in 19. vol. 586. Skupaj znaša število volilcev 13.158. Od raznih strank je bilo v reklamacijskem postopanju podanih nad 1200 reklamacij odn. izreklamacij. Pri zadnjih skupščinskih volitvah je znašalo število oddanih glasov 8.874, dočim je znašalo število volilnih upravičencev 12.622, torej se je število volilcev povečalo od lanskega leta za 535. Pri zadnjih skupščinskih volitvah so dobili: demokratska stranka 3510, klerikalna stranka 2.814 glasov. Za klerikalce so v pretečni večini takrat glasovali komunisti. Peričevi socialisti 1.866, narodni socialisti 552 in dr. Ivan Sušteršič 132 glasov.

— Češka narodna cerkev. Pri zadnjem ljudskem številu je bilo v Češkoslovaški 525.000 pripadnikov narodne cerkve. Od takrat je število vernikov naraslo, da jih je danes nad 800.000. Verniki so razdeljeni na 4 skofije s 108 župnijami, oziroma cerkvenimi občinami, in sicer je 80 župnij v Češki, 18 v Moravski in 10 v Sleziji. Vseh duhovnikov narodne cerkve je 200, ki so večinoma prestopili iz katoliške cerkve. Tudi cerkve so bile večinoma poprej rimsko katoliške. Dijaki, ki hočejo postati duhovniki nove cerkve, morajo študirati 4 leta na Husovi protestantski fakulteti. Češka narodna cerkev je od države priznana.

— V Koprivniku na Kočevskem je izvoljen za župana gostilničar Hans Wuchse, ki je bil leta 1919. obdobjen protidržavni član in tudi zaprt. Po izvolitvi je imel novi župan lep nagovor, ki ga je zaključil s patrijotičnim vzklikom: »Nj. Vel. kralj Aleksander naj živi!»

— Smrtina kosa. Danes je v Leonišči po težkem trpljenju umrl g. Marjan Ravnihar, višji knjigovodja »Kmetke« posojilnice za ljubljansko okolico, brat dr. Vladimirja Ravniharja Pokojnik je pred tedni v duševni zmedenosti skočil s svojega sto-

novanja na ulico ter se pri tem smrtnonovno poškodoval. Prenesi so ga v Leonišče, kjer je danes po neizrečnih mukah izdihnil. Pokojnik je bil izborni uradnik, dober tovariš in odkrit značaj. Ze pred leti je težko obolel, a je okrevaj. Pred meseci pa se je pojavila zopet težka bolezen, ki mu je končno prestrigla nit življenja. Pogreb bo v sredo 14. tm. ob 16. iz Leonišča na pokopališče k Sv. Križu. Bodi mu ohranjen blag spomin!

— Poljski tisk o »Društvu prijateljev Poljske« v Ljubljani. Večina poljskih listov je zelo simpatično pozdravila zadnji občni zbor »Društva prijateljev Poljske« v Ljubljani. Listi pišejo o ciljih te organizacije, navajajo imena Slovencev, ki delujejo za poljsko-jugoslovnsko vzajemnost in opisujejo Sienkiewiczove proslave po jugoslovnskih mestih. Z veseljem in hvaležnostjo ugotavljajo, da ustanavlja omenjeno društvo tečaj poljskega jezika in prireja predavanja o poljski književnosti.

— Nekaj števil. Dne 24. t. m. bodeta izžrebani prvi dve številki II. književne tomlje Jugoslovnske Matice. Z izžrebanjem teh dveh številki bode tudi zadetih 150 amb. ki so določene za dobičke te književne loterije. Teden pozneje, v nedeljo 1. februarja bo izžrebana in razglašena tretja številka, ki skupaj s prvima dvema tvori dobiček terno. Kvaterna (štiri številke) bo izžrebana v nedeljo 8. februarja in činkvin v nedeljo dne 15. februarja. V tednu od 15. do 28. februarja bodo izžrebane polagoma številke za tomljo, tako da bo tomlja razglašena že v nedeljo dne 1. marca t. l. Vseh knjig ki tvorijo 505 dobičkov književne loterije, je 7288. Od teh grede Tavčarjev roman Izza kongresa, Finžgarjeva Dekla, Gradnikova Pot bolesti, Tičarjeva knjiga O boju proti nalezljivim boleznim, Ribičičeve Zavratne pošasti in Zupančičev Cihlan v najmanj 405 izvodih med naš narod. Xrom naše države. Vse knjige skupaj tehtajo 1020 kg. Obsegajo okroglo 60.000 tiskanih pol in okroglo 1 milijon tiskanih strani. Pri tem številu pa ni všteti onih sto mladinskih dobičkov, ki so namenjeni za ljudske šole v Sloveniji. Iz navedenih števil in dejstev je razvidno, kolikoga pomena je ta književna loterija in koliko najboljšega berila bo prišlo tem potom med naše ljudstvo. Posamna tablica stane 3 Din. Rokaji, sežite po njih!

— »Pravnik«. XXXV. redna glavna skupščina društva »Pravniki« se bo vršila na dan 28. januarja 1925 ob pol 18. popoldne v pravosodni palači št. 79 v Ljubljani. Na dnevnem redu so poročila odbora in preglednikov ter volitve načelnika, odbornikov in preglednikov.

— Vest iz Amerike. V Chisholmu, Minn. je umrl Anton Markel, star 64 let. Doma je bil iz Mirne peči na Dolenskem. V Ameriki je preživel 30 let. — V Durant City, Pa., je umrl 27-letni Josip Udovč iz Iščan na Primorskem. — V Chicagu je zagrabil stroj 42-letnega Petra Pretnarja ter ga smrtno poškodoval. Pretnar je bil doma iz Jesenice ter je živel v Ameriki 11 let. — V Waukeganu, Ill., je umrl 42-letni Anton Tršar, doma z Vrhnike. — V Jolietu je umrla 36-letna Franja Štrifot iz Dobrega polja.

— Rop pri Novem mestu. Dne 5. t. m. okrog pol 18. zvečer sta se vrčala posestnika Martin Kralj iz Zajčevrha in Jože Horvatič iz Dolže iz Novega mesta proti domu. Na deželni cesti med Mal. Orehkom in Zajčevrhom sta jima zastavila pot s samokres v rokah dva maskirana moška ter odvzela obema Din 3200.

— Volkovi in divje svinje na Kočevskem. Po vojni so se na Kočevskem volkovi in divji prašiči strahovito zaredili, da so za prebivalstvo prava pokora. Volkovi so raztrgali že mnogo ovac in koz, divje svinje pa so napravljale jeseni ogromno škodo na krompirjevih in koruznih njivah. Prebivalci se boje, da bodo divje svinje spomladaj zopet izruvale krompirjeve nasade. Ta divjačina poruže v eni noči celo njivo. Za tako škodo kmetje ne dobe nikake odškodnine, ker se divja svinja prištevja k roparicam. Lani je sicer kočevsko okrajno glavarstvo priredilo par lovov, ki so se jih udeležile vse vasi, toda dobili niso nobene divje svinje. Kazalo bi, da se taki voli prirede pozimi, ako zapade sneg, ko je mogoče divje svinje zasledovati. Sploh pa bi kazalo, da bi se prebivalstvo dovolilo volkove in divje svinje prosto zasledovati in pobijati.

— Pozor na sleparjal. Neki Ludvik Semen hodi okrog strank po deželi s ponarejenim pooblastilom trdke Vrhove (zavod za brušenje stekla), pobira stara zrcala in prevreza predplačila za nova zrcala. Semen je meseca decembra l. t. izjavil neki stranki več srebrnih ur. Ena teh ur se je zaplenila. Oškodovanec se naj oglasi osebno ali pismeno pri ljubljanski policijski direkciji.

— Ukraden prašič. Mesarju Fr. Kraševcu iz Most je nekdo odnesel iz klavnice zaklanega prašiča ozir. slanino in kožo istočasno.

Iz Ljubljane.

— Italijanski generalni konzulat se nahaja sedaj v Selenburgovi ulici št. 7. v II. nadstropju. Konzularna pisarna je odprta od 9. do tridevrti na 13. Urad za potne liste je odprt od 9. do pol 12. Urad za trgovinske informacije je odprt vsak dan od 15. do 16.

— Pisarna glavnega odbora za obdelovanje barja se je preselila iz Marjanišča (Poljanska cesta 28.) v nove prostore na Turjaški trg št. 3. II. nadst. (poslopje Kmetijske družbe). Uradne ure od 15. do 17. — Danes, 12. t. m. ob 8. zvečer vrši se v Filharmoniji koncert znamenite operne in koncertne pevke ge. Maje Strozzi iz Zagreba, katero spremlja pri klavirju njen soprog g. Bela Pečič. Koncert se vrši kot prvi abonma koncert Filharmonične družbe. Spored obsega moderne hrvatske pesmi in je nadvse skrbno izbran. Natančno besedilo pesmi se dobiva v Matični knjižarni. Istotam prodajajo se vstopnice, katerih je še dovolj na razpolago, za ta koncert in sicer izjezoma tudi izven abonmaja in sicer zvečer

do 6. ure in pol pred začetkom koncerta pri koncertni blaginji. Občinstvo vabimo, da poseti ta velizanimivi koncert, ki bo nudil dovolj umetniškega užitka. 111/n

— Gremij trgovcev v Ljubljani vabi na svoj letni občni zbor, kateri se bo vršil v ponedeljek dne 19. jan. 1925 ob 8. uri zvečer v dvorani »Kazine« s sledečim dnevnim redom: 1.) Pozdrav načelnika; 2.) Citiranje zapisnika zadnjega občnega zbora; 3.) Poročilo o delovanju gremija v letu 1924; 4.) Računski sklep za leto 1924; 5.) Proračun za leto 1925; 6.) Sprememba pravil; 7.) Volitve novega odbora in 8.) Slučajnosti — V slučaju nesklepnosti se vrši 1. uro kasneje v ravnotam s istim dnevnim redom drug občni zbor, ki pa sklepa veljavno ne glede na število navzočih članov. — Načelnstvo. 107/n

— Prireditev »Jadranske Straže« v soboto v veliki dvorani »Uniona« je sijajno uspela. Udeležba je bila izredno velika. Društvo je torej to pot prišlo na svoj račun. Zabava je bila prav animirana in je trajala do jutranjih ur.

— Podružnica kola jugoslov. sester v Krškem je priredila 21. dec. prav dobro uspelo božičnico, kjer je obdarovala lepo število otrok. Pred obdarovanjem je deca nastopila v izvirni izrisi »Božični prizor«, ki jo je zato priliko napisal g. strok. učitelj Gaspari. Da se je božičnica tako lepo proslavila, gre zaslugi tajnici g. Vutkovičevi, ki je vodila režijsko, g. kaplana z Vidma za skriptistično predavanje, g. trgovcem in drugim dobrotnikom za brezplačne prispevke. Želimo humanem društvu, da uspeva vedno lepše, da tako uspešneje širi cilje prave človekoljubnosti. 104/n

— Nepredvidnost pri tramvaški vožnji. Helena Anžič je hotela z neko deklico na Ambrozevem trgu stopiti na tramvaj, a tisti hip se je voz premaknil. Anžičeva je padla z obrazom na cesto ter pri padcu potegnila tudi deklico s stopnjice. Sama se je precej močno opraskala po obrazu, dočim se ni deklici ničesar zgodilo.

— Zaradi vlačuganja je policija zaprla Doro Rakovec.

— Tat v cerkvi. V stolni cerkvi so zaplenili Ant. Čebelo, ko je kradel denar iz pušice ter ga izročili policiji.

— Policijske ovadbe. Danes je policija ovadila 5 možakarjev radi pijanosti in razgajanja. Nadalje je bilo 5 ovadb zaradi prestopkov cestno policijskega reda. Neki gostilničar je ovaden, da so pri njem plesali brez dovoljenja.

— Siromašna vdova, mati treh neposkrbljenih otrok, se obrača tem potom do usmiljenih src s prošnjo, naj ji pomagajo preživljati družino. Njenemu pokojnemu možu je lani nekdo pomagal iz težke gnotne stiske, a zdaj, ko je izgubila še zadnjo oporo, je sirota v obupu. — Darila je pošiljati na naslov: Cesta na Loko št. 2. Vdova Marija Z.

— Zatekla se je pisca volčje pasme, ima usneni ovratnik brez znamke. Poizve se: Trnovska ulica 15., pritličje, levo. 106/n — Pozor! Najmodernejše kroje z natančnim poukom izdeluje in razpošilja od ministrstva za trg. I obrt konces. krojna šola, Zidovska ulica 5., Ljubljana. Razpošilja predloge za prehrano blaga za gospode in dame. Ko se skroji moška obleka iz 2,60 za prsno širino 96.

Iz Celja.

—c Umevna nemška jeza. Glasilo celjskega nemstva je prineslo v nedeljski številki z debelim tiskom na prvem mestu nekaj nekrolog po izgubljenem nemškem »Trutzburgu«. Nekrolog ima naslov »V spomin« in se glasi: »V ponedeljek dne 5. januarja 1925 so Slovenci s pomočjo sodišč in upravnih oblasti prevzeli bivšo nemško hišo (»Deutsches Hause«) v Celju. V vodilnih slovenskih krogih vlada splošno največje veselje na to — izpremembo posesti. Našo nemško občino (?) sta napolnila bol in žalost.« — Da, da, ko lo se je zasuko. »Dem einen mach's Trauer, dem anderen Freud.«

—c Volilni shod Narodnega bloka v Celju se vrši v četrtek, dne 15. t. m. ob 20. v veliki dvorani Narodnega doma. Na shodu govornika nosilca liste Narodnega bloka za mariborsko volilno okrožje g. dr. Ljudevit Pivko in kandidat za celjski srez g. D. rofenik.

—c Sela občinskega sveta celjskega se vrši v sredo, dne 14. tm. ob pol 19. Na dnevnem redu so poročila iz posamičnih odskov.

—c Mestni fizikar je ustavil tedensko objavljanje poročil o stanju nalezljivih bolezni v mestnem okoliščju celjskem.

—c Razdružila sta se trgovca z manufakturno gzd. Hladin & Dobovčič. G. Hladin bo odslej vodil trgovino v Prešernovi, g. Dobovčič pa trgovino v Gosposki ulici.

—c Umrl je v Celju v Aškerčevi ulici g. Fr. Rebeusche, starejši prireditelj lastnik hotela »Pri pošti« ter mesarski mojster. N. v m. p.!

—c Mestno gledališče. V petek zvečer se je v našem mestnem gledališčju vprizorila veseljozra »Zora, dan in noč«. Gospod Pfeifer in gđ. H. Mirnikova, ki sta nastopala v igri, sta svoji vlogi prav dobro rešila. Gledališče je bilo razprodano.

Iz Maribora.

—m Bivša poslanca Žebot in Pušenjak tožena. Zoper Žebota je dvignjena obtožba po § 103 srb. zakona, proti Pušenjaku pa je vloženih kar 18 tožb radi škodljivih deliktov.

— Praznik Sv. Save bo mariborska pravoslavna občina proslavila letos posebno slovesno. V ta namen bo 27. tm. v Göt-zovi dvorani velika glasbena prireditev, pri kateri bodo poleg Glasbene Matice in vojaške godbe sodelovali tudi solisti opere.

—m Za zgradbo Sokolskega doma je daroval kegljaški klub Sokolov 10.000 Din.

Spor s Trockim.

(Izvirne dopis.)

V Moskvi, o Božiču.

Začetkom decembra je prinesla »Pravda« strokovnjaški buletin o Trockem zdravju, ki je baje že nekaj let zelo rahlo. Moskva ima preostoro podnebje, ki uničevalno vpliva na organizem bivšega vojnega komisarja, zato mu je zdravniški svet določil zimsko bivališče na Kavkazu. Tam se nahajajo najbolj priljubljena zdravilišča vendar letos Trockij ne hrepeni po njih. Buletin je le predviden ukaz o izgonu, ki bi pomenil obenem izključitev Trockega iz vlade in res je že decembarske seje vojnega komisarjata vodil namestnik Frundze.

Zadivjal je hud boj starih boljševikov s Trockim, ki ga je začel sam poslednji in sicer s knjigo, končali pa so ga doslej v vidni fazi njegovi nasprotniki z javno in tajno nasilnimi namerami. Povod je dala knjiga »Uroki oktobra« v kateri je zapisal Trockij končne sklepe po izvajanjih v prejšnjih knjigah o revoluciji. Odgovor prizadej oseb je prava mobilizacija vseh boljševikov proti trockizmu. Idejno sta gonila sili v tej borbi sicer res leninizem in trockizem, toda tarče so voditelji sami.

Knjiga je ostra obsodba nad avtorjevimi nasprotniki, a napisana je tako prepričevalno, da lahko uniči vsi zgradbo vodilnega aparata ruske komunistične stranke in tretje internacionale. Zinovjev, predsednik internacionale, Stalin in Kamenjev so z enim mahom uničili Trockij naveda njihove grehe iz revolucije, ko so jeseni, tik pred strmoglavljenjem Kerjenskoga, odstopili z odgovornih mest in vedli sridi boji proti Ljenuinu. Med tem je revolucija proti njihovi volji napredovala in oni so se nato vrnili na ista mesta, kakor je izposloval Ljenuin. »Ali pa so imeli pravico, da se vrnejo?« vprašuje Trockij in pusti odgovor za sklep. Boljševiči so revolucijo srečno izvedli. A kaj če bi Ljenuin ne bilo? Propadli bi in revolucija bi bila potlačena po zaslugi omenjenih dezertjerjev. Dokaz za tako trditev je pisatelju nemški slučaj iz leta 1923. Splošna, gospodarska in politična kriza je dala ugodno priložnost za prevrat, toda voditelji nemške komunistične stranke tega niso opazili in pozneje so trdili, da priložnosti sploh ni bilo. Ob teh izjavah namigava Trockij na pravega krivca, na vodstvo internacionale, čes jasno je, da oni, ki je »zdržali« leta 1917 ne more slutiti, niti izkoristiti priložnosti. Taki ljudje bi po pisateljevem mnenju, ne smeli voditi svetovne revolucije.

Napad je jasn. Prizadeti so morali odgovoriti nemudoma, dokler se javno mnenje še ni zbralo proti njim. Stalin, Kamenjev in Zinovjev so takoj obdoličili novi nastop Trockega. Njihove govore so prinesla v celoti »Izvestja«, istotako »Pravda« in ostala strankina glasila. Posebna kolona je prinašala resolucije proti Trockemu. Najvažnejši konferenci partrabotnikov so se udeleževali prizadeti voditelji osebno in s »doklad« vplivali, da so bile resolucije dovolj ostre. Pridrži se jim je ves strankin aparat. Le tu pa tam se je kak udeleženec vzdrl glasovanj in prav redko je kdo glasoval proti Trockiju je bil izločan, pojavila se je zahteva, da vlada zapleni grešno knjigo, a tega ni storila. »Pravda« je na vprašanje, zakaj se Trockij ne zagovarja, odgovorila, da bi ona rada objavila razna mnenja, da pa ji do tedaj še nikdo sličnih ni poslal. Med tem je pošla vsa izdaja »Urokov«, ki jo je avtor hotel povečati na 30.000 izvodov.

Kot orožje proti Trockemu služi njegova vihrava preteklost, ki je pravcato krizarjenje med manjševiki in boljševiki. Napak mu seveda pravi lahko naštejejo kolikor komu všeč. Očitajo mu nasprotstva, ki jih je imel z Ljenuinom pred vojno, v času Brest-Litovskega, ob uvedbi nove ekon. politike in pri raznih razpravah. Obnovili so sodbu o njegovem značaju, ki je skrajno ambiciozen in fastludski.

Vsporedno s to zgodbo v ruski partiji igra Trockij nič manj važno vlogo v tretji internacionali. Vso dobro njegova obstoja je delal razne težkoče zbirač vsakokratne opONENTE proti vodstvu. S svojo nedosledno taktiko si je zbilščil precej številno skupno narazličnejših inostranskih delegatov na kongresih tako, da so mu prištevati že Nemca: Brandlerja in Tahlhelmierja, iz Italije Bordio i. dr. Pravi njegov sotrudnik je bil pač Radek kakor na gospodarskem polju Preobraženski. Poslednjega je v tej kakovosti odkril Buharin, ki je odločno na strani Zinovjeva.

Borba med prvaki revolucije je prinesla v komunistične vrste največjo zmešnjavo. Strankina inteligenca in večina dijakov simpatizira s Trockim. Sodbu ruskega naroda je oni Trockega zelo podobna in je noben izgovor Zinovjeva ne spremeni. Voditelji internacionale so slabši. S smrtjo Ljenuina so ostali brez opore, omahujejo in bi morali napraviti prostor novim osebam. V tem položaju je 99 odstotkov sovjetskih državljanov prav malo pri srcu sedanja diktatura in boljševiki bodo morali napeti vse sile, da se vzdržijo.

— Uradniška zbornica v Avstriji. Na Silvestrov večer leta 1924. je imela »petindvajsetorica«, t. j. permanentni odbor vseh zveznih (državnih) nastavljenecv, na Dunaju sejo, v kateri se je razpravljalo med drugim aktualnimi vprašanji tudi o vladnih korakih glede pobiranja draginje ter zahtevalo, da upoštevajo pri tožadnih ukrepih uradništvo kot največjo skupino komunistov in ustanove kar najhitreje uradniško zbornico v zvezi s personalnimi zastopstvi.

— Ekspedicijski časopis potom letala. Od novega leta dalje pošilja »B. Z. am Mittag« za Hannover, Držadane in Lipsko določene eksemplare dnevnog po svojih treh letalih, to sv

Gospodarstvo.

Svetovna produkcija sladkorja.

Večina gospodarskih strokovnjakov je mnenja, da je napravlila produkcija sladkorja lani nov velik korak naprej. Willet in Gray sta izračunala, da so pridelale vse države leta 1924/25 približno 21 milijard 689.000 ton sladkorja, dočim je znašala sladkorna produkcija za prejšnje leto 19.691.000 ton. V enem letu je torej porastla sladkorna produkcija za 1.998.000 ton. H. Weber smatra, da je znašala svetovna konsumacija sladkorja zadnja tri leta 18.400.000 ton, dočim je O. Licht mnenja, da so porabile vse države lani 18.500.000 ton sladkorja, napram 18 milijonov leta 1913/14 in 17.750.000 leta 1919/20.

O. Licht je izračunal, da znaša polje, zasejano sladkorno peso, v Evropi l. 1924/25 okroglo 1.986.000 ha, napram 1.533.000 ha prejšnje leto. Evropa pridelala eno četrtno vsega sladkorja. Lani je pridelala 6.961.000 ton, predlanskim pa 5.074.000 ton. Približno do istih zaključkov so prišli drugi odlični statistiki na polju sladkorne industrije, kakor Weber, Laroche in Mikusch. Po najnovejših statističnih podatkih je pridelala lani Nemčija 1.640.000, Češka 1.500.000, Francija 800.000, Rusija 430.000, Belgija 375.000, Holandska 300.000 in ostale evropske države 1.916.000 ton sladkorja. Sladkorna industrija je zelo napredovala tudi pri nas in v Bolgariji. Bolgarija je pridelala 408.000 ton sladkorne pese, iz katere izdelala okrog 83.000 ton sladkorja.

Poljski petrolej.

Nedavno se je v Poljski ustanovila unija rafinerij mineralnih olj, to je kartel rafinerijev, ki bo menda popolnoma spremenil položaj petrolejske industrije na Poljskem.

Predsednik tega kartela je senator g. Lewandowski in kontrolna pisarna se je otvorila v Krakovu. Ta trust bo sicer ostal brez velikega vpliva na svetovni trg, nasprotno pa znači za poljsko industrijo izboljšanje položaja, ki je že postal grozeč.

Poljska petrolejska industrija se namreč ni mogla razvijati, odkar ima Poljska v posesti petrolejske pokrajine, in na nekaterih mestih je celo nazadnjevala. L. 1923 je znašalo število petrolejnikov 2410, aprila 1924 pa samo enega več. Vzrok te krize je pomanjkanje denarja.

V zadnjem času je ostala produkcija stalna in je dosegla v prvem polletju 1923, 378.000; v prvem polletju 1924, 387.000 ton.

Izvoz sirovega petroleja je prepovalen. Izvoz petrolejskih proizvodov pa je dosegel v prvem polletju 1924, 314 tisoč ton, od teh 102.000 ton v Českoslovaško, 81.000 v Nemčijo in 51.000 ton v Avstrijo.

Izdelovanje rafiniranih proizvodov je v istem času doseglo 34.000 ton; od teh 96.000 ton petroleja, 43.000 ton bencina, ostanek plinska in težka olja.

Francoški kapital je močno zastopan v petrolejski industriji te države, predvsem ima Francija v posesti največjo poljsko rafinerijo Limanov in Dombrov. Ostala podjetja so v rokah Avstrijcev. V zadnjem času prihaja tudi angleški, italijanski in holandski kapital.

Nedavno je Standard-Oil Kompanija določila 3 milijone dolarjev za iskanje novih vrelcev v vzhodni Galiciji.

Poljski petrolejski krogi se nadaio, da si bodo osvojili izgubljena tržišča v Avstriji, Madžarski in v Jugoslaviji.

—g Hmelj. XLIX. poročilo Hmeljarskega društva, Zatec, CSR, 8. jan. 1925. Od večeraj se je povpraševanje povečalo in se je plačevalo od 4000—4050 čk za 50 kg.

Za neko posebno lepo partijo se je 4100 zamenj ponujalo. Zadnja dva dneva se je prodalo 500—600 stotov. Ob uri, ko to pišemo, se ne dobiva pod 4000 tudi najslabšega blaga. Danes notirajo tukajšnje cene 2000—4100 čk za 50 kg. Za hmeljem iz SHS, ki se nahaja v tukajšnjem tranzitnem skladišču, ni povpraševanja. Pri obilnem povpraševanju po žateškem hmelju je razpoloženje zelo čvrsto, cene se pa polagoma dvigajo.

—g Vito letnik 1924. Iz Ivanikovcev nam poročajo: Vito letnik 1924 je prav temeljito zverlo in se prav dobro napravila, tako da bo pridelek Ormoško-Ljutomerških goric prav dobra kapljica. Vino je že večnoma čisto in so pričeli producenti s pretakanjem. Vino ima od 11—13 stopinj alkohola in izvrsten aroma. Cene so od 8 in pol dinarja naprej. Letnik 1922 je popolnoma izginil, letnik 1923 in 1921 se najdeti še tu in tam v kakli kleti v malih množinah. Naše področje se nahaja v sredi omenjenega vinskega pogorja in spada v naš okoliš znameniti vinski vrh, kakor Jeruzalem, Svetinje, Cerovec, Brebrovnik, Stanovčak, Rumeč itd. V sredi med temi hrički, skoraj tik ob vinogradih se pa nahaja ravno železniška postaja Ivanjokovci, katera je že v polnem obratu. Akoravno se obratuje le en par osebnih vlakov, je vendar že prav lepa zveza sem, n. pr. iz Ljubljane se odpelje ob 5.28 in je tukaj ob 11.25, se vrne zvečer ob 19.17 in je v Ljubljani spet ob 3.40. Lahko se pošlje že tudi sode naprej in obavi kupčijo v prav kratkem času.

—g Tržišče nemškega kapitala. Iz Frankfurtu poročajo, da je lansko leto v Nemčiji 505 akcijskih družeb pomnožilo svoj kapital za 230.12 milijonov reichsmark. Na novo je bilo ustanovljenih 1369 akcijskih družb s kapitalom 128.52 milijonov reichsmark.

—g Nemške banke na Holandskem. Iz Haaga se razširja poročilo, da nameravajo nem. velike banke, ki imajo svoje filijale na Holandskem, središče svojega inozemskega delovanja iz Amsterdama preseliti v London. Holandska državna banka je s svojo diskontno politiko preprečila, da niso moge nemške banke razvijati takega delovanja, kakršno so upale doseči. Z neke strani se vest o preložitvi središča demontira, z druge pa se zopet zagotavlja, da se to namerava res storiti, ako se bo na Holandskem še nadalje ovrlo poslovanje nemškega kapitala.

—g O uporabljanju posekanih gozdnih površin privatnih veleposesev in državnih gozdov je izšla v 1. številki letošnjega uradnega lista naredba ministrstva za šume in rudnike in ministra za agrarno reformo.

—g Kitajska zunanja trgovina. Zadnje čase čujemo iz Kitajske sama neugodna poročila. Meščanska vojna divja tam in lani so bile tudi strašne ogromne povodnji. »Tlimesov« dopisnik iz Pekinga poroča sedaj o trgovini na Kitajskem: Carlinskih dohodkov na izvoz in uvoz je bilo lani 69.5 milijonov taelsov in označa lansko leto za promet izredno ugodno. Zunanja trgovina se cenl na 5 milijard frankov. Dopisnik dostavlja, da treba imeti pred očmi obsežnost Kitajske, ki je izredno velika in taka je »meščanska vojna« zadene navadno le en del, enako tudi nezdgo, dočim ostale pokrajine v svoji brezmejnosti prosperirajo in pokrijejo gospodarski propad v enem delu države.

—g Gospodarski tečaj Zadrzne Zveze v Splitu se bo vršil tudi letos in sicer od sedaj do 6. februarja.

—g Francozi na zagrebškem vzorčnem sejmu. Lani je bilo na sejmu v Zagrebu 116 francoskih razstavljalcev, letos jih bo po dosedanjih prijavah še precej več.

—g Za svobodno luko na Dunaju se živo zanimajo avstrijski gospodarski krogi in vlada je podelila njihovemu sindikatu koncesijo za izgradbo in upravo dunajske svobodne luke. Pričakujejo po tej poti večji izvoz in lažje nabavljanje sirovin iz inozemstva.

—g Nemci iščejo ameriški kredit. S strani nemških industrijalcev je došlo seroameriškim bankam okoli 200.000 prošnje za kredit. Vsi naglašajo potrebno intenzivnejše produkcije.

—g Pristaniški promet v Genovi. Lani je došlo v genovsko pristanišče 4879 ladij, za 516 več nego prejšnje leto; odploilo je ladij 4728. Pri dohodu je beleženih 7 milijonov 955.793, pri odhodu 7.796.500. Izrčnega blaga je bilo 6.615.314 ton in ukrca-

nega 839.780; mnogo več nego prejšnje leto. Pristaniški delavci so dovršili lani 1.194.562 delovnih dni. Promet lani se je v Genovi izredno dvignil.

—g Povzemanje blagovnih tarti na Francoskem je stopilo v veljavo z novim letom in sicer za 7 in pol odstotka napram dosedanjim. Na postranski pristojbine je določena doslej dvojna taksa.

—g Dobave. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema od 15. januarja t. l. ponudbe glede dobave 500 kg makaronov. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije:

Robespierrovo pismo.

Bilo je 10. termidorja l. 1794, ko je stopil Maksimilijan Robespierre, bivši zakonni advokat in takratni bog s krvjo opojenega naroda na šafot Ura na Notre Dame de Paris je odbila šest, ko je sekira odsekala diktatorjevo glavo. Ta smrt je bila strašnejša, nego tragičen konec tisočih žrtve, ki so padle po njegovem ukazu. Ljudstvo je triumfiralo nad obglavljenim truplom. Mnogice so tulle v svojem nasitnem pohlepu po krvi kot vulkan. Vojaški nacionalne garde, ki so častili Robespierrova dva dni pred njegovo smrtjo kot nekako božanstveno bitje, so planili na diktatorjevo bivaljsko in uničili vse, kar je spominjalo na krvavega tirana. Slednjič je neki Jakobinec zažgal hišo.

Ko je angleški zgodovinar Luce, eden najboljših poznavalcev francoske revolucije, iskal spomine iz Robespierrovega življenja in delovanja, ni mogel najti ničesar. Bilo je, kakor da je vse, kar je bilo količkaj v zvezi s kratkim življenjem francoskega diktatorja, uničil 10. termidorja 1794 požar. Če bi ne bilo številnih sodobnih letopisov in dnevnikov revolucije, ki so opisali zgodovino krvavega življenja in tragične smrti tega velikega tirana, bi mogel skeptik, kakršni je Luce, misliti, da je bil Robespierre in njegova strahovlada samo strašna legenda. Sele po 10-letnem iskanju je Luce našel na Robespierrova pisma.

V arhivu v dunajski knjižnici je ohranjeno dragoceno in značilno pismo krutega diktatorja francoske revolucije. Pismo je bilo napisano v marcu 1794 nekaj dni pred glotiliranjem Robespierrova. Pismo je breslaslo ali iz vsebine se da sklepati, komu je bilo poslano. Robespierre je pisal znemu državnemu pravniku revolucionarnega sodišča F. Tenvilla. Avtor piše, da podpira drzno zaroto proti nacionalnemu konventu in francoskemu narodu aristokrati in njihovi simpatizanti v hipu, ko je prelela druga zarotniška banda zaslužen plačilo. Baš sem prišel na sled, piše Robespierre, novi zaroti, ki se snuje v Luksenburgu. Dalle izraza Robespierre svojo bojazen, ker ne zaupa Dantonu in se ga boji navzlic temu, da je že na varnem in izročen revolucionarnemu sodišču. Kmalu po tem je bil Danton obglavljen na istem kraju, kjer stoji zdaj njegov bronasti kip.

Slon je razumna žival.

Iz starih časov so se nam ohranili podatki, ki pričajo, da je imel slon že od nekdaj moralne in socialne vrline. Če se je pripetilo, da je padel v nastavljen jama, so mu tovariši takoj prihiti na pomoč. V takih slučajih se je človek najlažje prepričal, kako pametni so sloni. Lovci so izkopali globoko jama in ko je pridrvlo mimo krdo slonov, je obležal ta ali oni velikan v pripravljeni pasti. Človek si seveda ni upal blizu, ker bi ga bili razjarjeni orjaki takoj pomandrali. In čim je krdo opazilo, da je en član zadrude izginil, so se sloni ustavili in obkolili ujetega tovariša. Ogledali so si jama od vseh strani, poizkusili potegniti tovariša z rilci iz nje in ko se jim ni to posrečilo, so začeli prinášati ogromne hlode in kamenje, s katerim so napolnili jama. Tako da je mogel ujeti slon zlezti iz nje. Človek se mora nehoti čuditi temu razumu in prebrisanosti.

Če naleti čreda slonov na svoji poti skozi goščavo na sledove človeških nog v pesku ali prsti si podajo z rilci to prst od prvega do zadnjega in čreda krene takoj v drugo stran. Sloni dobro vedo, da jim streže človek po življenju radi slonove kosti. Zato izločijo, če so obkoljeni in v nevarnosti, iz svoje črede dva tovariša, ki imata najdaljše in najlepše zobe, da zadovolje lovce, ostali pa se hitro poskrrijejo v

Dne 30. januarja t. l. pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave snažilne bombaževine; pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave bakrenih peči in cevnih sten; pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave šamotne moke. — Dne 31. januarja t. l. pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave lakov in barv. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

To in ono.

pragozdu. Sloni znajo tudi gasiti gozdni požar, o katerem vedo, da jim je največji sovražnik. Če zgori gozd, so sloni ob svoje skrivalske in zavetišče. Če se spuste v boj z lovci, postavijo spredaj in ob straneh straže. Ranjeni slon dvigne s svojim rilcem kos lesa ali suho rastlino v znak, da je premagan in da se vda.

Ljudska fantazija se je mnogo pečala s temi razumnimi in močnimi živalmi. Tako so nam ohranjene razne pripovedke iz življenja slonov. Ena teh pripoveduje, kako so živehi nekoč stari sloni. Bili so tako stari in težki, da so se komaj premikali. Živeli so na neki gori v gorovju Atlas in so bili svetli. Noben pošten lovec si ni drznil streči jim po življenju. Ker pa so imeli krasne, dolge zobe, je poslal pohlepni in nerazumni car one dežele tristo lovcev, da pobijejo te svete slone. Od teh tristo lovcev jih je uničila nenadoma 299 strašna epidemija. Tako je bil kaznovan carjev pohlep po slonovi kosti. Glede ljubezni pripisuje ljudska domišljija slonu človeška čustva. Neki lovec v Mavretaniji, Aleksander po imenu, je videl v krdu slonov strašen prizor razvrat in ljubosumnosti.

Sloni poznajo baje tudi verski čut. Ljudje so jih videli, kako se umivajo z morsko vodo in obžalujejo solnce. Ta obred opravljajo na ta način, da dvignejo k neba rilce kot roke. Slon obžalva tudi luno. V tem je podoben zaljubljenemu petošolcu. Tako so videli nekoč prebivalci Mavretanije slona, ki je prilomastil ob mesečini iz goščave in stopil v reko, kjer se je svečano umil in pozdravil polno luno na jasnem nebo. Starti klasični nazivajo slona najbolj pobožno in razumno žival.

Kemično izdelovanje sladkorja.

Kemiki si že več let prizadevajo, da bi mogli izdelovati sladkor v laboratorijih sintetičnim putem. Ta želja se je šele pred kratkim izpolnila in uspehi, ki ga je dosegel prof. univerze v Liverpoolu E. Baly, odpirajo pot k nadaljnjemu razvoju tega problema. Za sedaj je proces sinteze sladkorja še v povojih, vendar pa ni dvoma, da se kemikom posreji najti praktično metodo, po kateri bo mogoče izdelovati umetni sladkor sintetičnim putem. Za sintezo sladkorja so rabili kemiki mnogo umetnih sredstev. Negovanje rastlin in kvašenje kot pripomoček za pridobivanje sladkorja so v tem slučaju odklonili. Lotili so se izključno fotokemične metode. Umetni ultravijoletni žarki vplivajo na mehurčke ogljikove kisline, ki jih spuste skozi destilirano vodo.

Prof. Baly je z zamenjavo umetnih sredstev z naravnimi, ki služijo rastlinam, dosegel umetno sintezo sladkorja na način, ki je popolnoma sličen onemu, ko rastline spreminjajo ogljikovo kislino iz ozračja v sladkor in škrob s pomočjo solnčnih žarkov. Prof. Baly je opazil že prej, da nastane mnogo formaldehida, če padajo ultravijoletni žarki na mehurčke ogljikove kisline, ki se dvigajo iz destilirane vode. Ugotovil je tudi, da se molekuli formaldehida med seboj združijo in da nastane tako sladkor. Količina na ta način pridobljenega sladkorja pa je bila zelo majhna in njegovo eksistenco so mogli kemiki ugotoviti samo s pomočjo delikatnih kemičnih aparatov. Večjih količin sladkorja niso mogli izdelati, ker so se razpršili ultravijoletni žarki v aktivne in pasivne. Pasivni so povzročali sintezo formaldehida in torej tudi sladkorja, dočim so drugi ta proces takoj paralizirali, čim so se pojavili. Balyju je šlo sedaj za to, da prepreči učinek škodljivih žarkov. Če bi pokrili svetilko s senčnikom, bi preprečili tudi aktivne žarke, ki imajo sintetični učinek.

Več mesecev je eksperimentalno, predno se mu je posrečilo najti izhod iz te zage. Napravil je nov eksperiment, ki se je dobro obnesel. V vodo je počasi nasul zdrobljene očiščene krede, ki jo je pred-

hodno podvrnil vplivu ultravijoletnih žarkov, in tako se žarki niso več razpršili. Nadaljni poskusi so pokazali, da gre sintezo najhitreje in v razkroj najbolj počasi. Če obdrži voda približno 37 stopinj C. Normalna temperatura človeške krvi.

Ko je tako pripravljen teren za sintezo, je začel delati poizkuse v večjem obsegu. Vzel je štirioglasto stekleno posodo z okroglimi odprtinami in cevkami v stenah, in ko je opazil, da se pojavi pod vplivom ultravijoletnih žarkov najprej formaldehid je preskočil ta štadij in napolnil posodo približno na 40% z destilirano vodo, v kateri je bil raztopljen formaldehid. Sredi posode je postavil majhno vreteno na električni pogon, ki naj bi mešalo v vodo natreseno kredo. Vreteno je pustil delovati dole, da je bila vsa formaldehidova kislina nevtralizirana. Ko je bil končan ta proces in ko se je kreda deloma že sesedla na dno, je položil na vsako kremenasto svetilko, prevlečeno z živim srebrom ter napeljal na raztopino ultravijoletnih žarkov. Ta fotosinteza gre počasi. Največjo količino ekstrata 8% sladkorja, je dobil profesor Baly šele po 14 dnevnem neprestanem eksperimentiranju. Ko je bil ta proces končan, je polil zgosteno raztopino z absolutnim alkoholom in tako je nastal gost koncentrirani sirup, ki je po okusu zelo slahek. Sirupa sta analizirala profesorja J. Irvine in G. Francis. Našla sta v njem različne vrste sladkorja.

Na ta način seveda ni mogoče pridobivati večje količine sladkorja, ki bi prišle v poštev pri konsumih, vendar pa je storjen prvi korak, in sedaj je samo še vprašanje, kdaj se pojavi sintetični sladkor v prometu.

Po svetu.

• »Moja poslednja ljubezen«. V Berlinu so te dni aretirali zasebno učiteljico Heleno Singer radi delikta proti pravdnosti, ki ga je zagrešila nad svojim 14 letnim učencem. Učiteljica šteje 56 let. Delikt so odkrili na ta način, da je učencova mati zasigla pismo, v katerem imenuje učiteljica svojega gojenca: »Moja zadnja ljubezen«. »Mlada« gospodična je sprejemala 14 letnega učenca vsak večer od 8. do 10. ter ga poučevala v »jezikih«. Pouk je trajal že leto in pol.

• Uradniške hiše v Italiji. Italijansko finančno ministrstvo je razpisalo na vsa pristojna mesta v državi okoliščino, ki naznana, da prične te dni posloovati »Narodni zavod za uradniške hiše v Italiji«, ustanovljen je z dekretom od 25. oktobra 1924. Zavod ima nalogo poskrbeti državnim uradnikom primerno udobna in zdrava stanovanja. Podrejene oblasti imajo predložiti točne podatke o številu uradnikov v posameznih krajih in o prostoru, kjer bi se lahko gradile uradniške hiše.... V Italiji se bližajo volitve!

• Vrgla se je pod vlak in postala nepoškodovana. Iz Pordenone v Italiji poročajo, da se je vrgla 17 letna Luisa Pasut, potem ko se je skregala s svojim ljubkom, pod tovorni vlak s samomorilnim namenom. Strojevodja je dekle prepoznal zapazil in tako je šel čez njo ves vlak. Strojevodja je končno ustavil vlak in mislil, da najde z železniškimi tovariši, ki so bili obveščeni o dogodku, dekličino truplo razmesarjeno. Ali glej čudo! Koncem vlaka je stala Luisa Pasut sicer silno prestrašena in solzna, toda popolnoma nepoškodovana. Ležala je na sredi proge in vlak se je mi dotaknil. Spravili so jo domov.

• Rusko mesto Jekaterinburg prekrščeno. Sovjetska vlada je prekrstila Jekaterinburg, kjer je bil umorjen nesrečni ruski car s svojo rodino, na ime Sverdlovsk t. j. na čast prvega predsednika vserskega eksekutivnega odbora.

• Kaj je arhitektura? H. Giron karakterizira arhitekturo takole: Dobra arhitektura je organsko-harmonična oblika za svoj namen: to se ni nikdar izpremenilo in se tudi nikdar ne izpremeni, k večjemu takrat, ako bi ljudje postali duhovi brez telesa ali pravcati angeli. Do takrat pa je vse, kakor se daleč. Ta čas bi morali porabiti v to, da spravimo mišljenje in dejanje v pravi sklad s svetom, zakaj, ako se naši nameni lepo, plemenito in neskaljeno prilagajajo v celoto, potem je oblika gotovo najlepša in obenem najboljša.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VLADIMIR KAPUS

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“

POGLAVJE XVI.

Na domačiji velikega Bwana.

Meriem so dnevi v novem domu potekali zelo hitro. V prvih dneh je hrepnela le za tem, da bi ušla in iskala Koraka. Bwana, kakor je ona vedno imenovala svojega dobrotnika, ji je take poizkuse odločno odsvetoval. Poslal je svojega načelnika s tolpo črncev v naselbino Kovudve z nalogom, da od starega poglavarja črncev točno in jasno poizve, na kak način se je on polastil belega dekleta in da izpove tudi vse druge podrobnosti.

Zlasti je Bwana vodil te ekspedicije zaukazal, da od Kovudve poizve vse, kar bi se nanašalo na divni stvor, katerega je dekle imenovalo Korak. Stori naj vse potrebno, da izsledijo čudnega moža, ako dobi le najmanjše dokaze o njegovi ekzistenci. Bwana sam pa je bil prepričan, da je Korak le plod duševne dekletove bolezni in njene razburjenosti. Bil je prepričan, da groza in strah, katerega je preživela med črni in njene težke skušnje z obema Svedi niso mogle ostati brez posledic in da je njeno živčevje popolnoma uničeno. Toda dnevi so potekali. Ko jo je opazoval v mir-

nih normalnih dneh v svojem mirnem domu, je moral priznati, da je duševno stanje Meriem popolnoma normalno in da o kaki njeni duševni bolezni ne more biti govora. Njeno pripovedovanje o čudežnem Koraku je radi tega postalo zanj nepojasnjena uganka.

Ženo Bwana je Meriem prekrstila v »Moja draga«, ker jo je Bwan ob povratku tako imenoval. Žena se je za mlado dekle izredno zanimala, ne samo radi tega, ker je bila popolnoma zapuščena in brez prijateljev, marveč tudi zato, ker se je Meriem razvijala v veselo bitje s priključljivim, naravnim značajem. To dejstvo je na Meriem učinkovalo pomirljivo in nežno in je vračala hvaležnost, spoštovanje in udanost.

Minil je tako ves mesec, predno se je vodja ekspedicije vrnil. V tem mesecu se je mala, divja in na pol naga Tarmanžani spremenila v civilizirano dekle z lepo, dostojno in čisto obleko. Napredovala je v učenju angleščine. Bwana in »Moja draga« sta razgovore v arabščini dosledno odklanjala v težnji, da se Meriem v najkrajšem času priuči jeziku civiliziranega naroda.

Poročilo vodje ekspedicije za Meriem ni bilo ugodno. Obupala je. Vodja je naselbino Kovudve našel zapuščen in prazen. Tudi v bližini naselbine se mu ni posrečilo izslediti domačinov. Dolgo časa je taboril blizu naselbine in se neprestano

trudil, da bi dobil sledove za Korakom, toda vse brezuspešno. Ni videl niti opic, niti Koraka. Meriem je takoj silila na to, da sama odide na pot, toda Bwana ji je, da se sam napoti v pragozdotve, da izsledijo njenega prijatelja, le malo naj še potrpi, da dobi za to potreben čas. Meriem se je nekoliko umirila šele čez mesec.

Bilo ji je šestnaest let. Zdela pa se je, da je dosegla že dvajseto leto, ker je bila izredno krasno razvita. Imela je močne, črne, dolge lase, od solnca črno ožgano polt. Njena mladost je bila sveža in sama čista nedolžnost. V samotji, kadar je bila sama, pa so njene misli iskale Koraka in njeno dušo je zgrabilo neutolajljivo hrepenenje, da ga vidi vsaj še enkrat.

Meriem se je popolnoma priučila angleščini, brezpomotno je pisala in čitala. Nekega dne jo je »Moja draga« v razigranem razpoloženju odgovorila francosko in k njenemu velikemu začudenju je Meriem odgovorila v francoščini, sicer počasi in s trudom, tako kakor govore male otroci.

Od tega časa sta se vsak dan razgovarjale v francoščini in »Moja draga« je z začudenjem ugotavljala, da se dekle z neverjetno lahkoto izpopolnjuje v tem jeziku; zanjo je bilo to naravnost nepojmljivo.

V prvih dneh francoskega pouka je Meriem

gubančila svoje čelo in senčila oči, kakor da bi se hotela spominjati na nekaj, kar je že popolnoma pozabila in na kar jo zvok francoskih besedi povzroča spominja. »Moja draga« in dekletova učiteljica, ki je bila Američanka, ste bile presenečeni in zadivljeni, ko se je dekle od dneva do dneva posluževala novih francoskih izrazov, katerih oni dve niti poznale nista. Ugotovile sta, da dekle govori pravilnejšo francoščino, kakor one. Napisati in čitati to, kar je Meriem tako pravilno izgovarjala, pa Meriem ni znala. Ker je »Moja draga« smatrala, da je pravilno in popolno znanje angleškega jezika za Meriem veliko važnejše, kakor francoska konverzacija, zato so učenje francoščine odložili na poznejši čas.

»Ti si slišala francoščino najbrže v onih letih, ko si še živila v naselbini svojega očeta.« se je izražala »Moja draga«. Na ta način si je mogla namreč najboljšje razjasniti ta nenavadni pojav.

Meriem je odkimala z glavno.

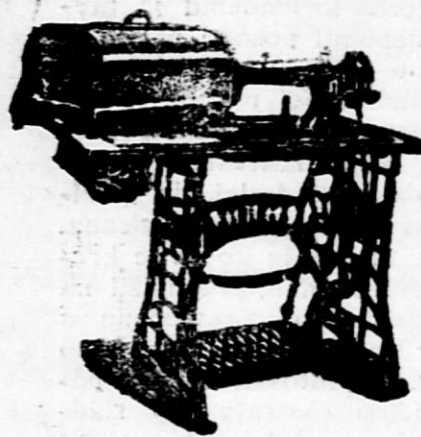
»To je mogoče.« je rekla, »vendar se ne spominjam, da bi v družbi svojega očeta katerikoli videla kakega Francoza. On jih je sovražil in se je njih družbe načeloma izogibal. Jaz sem prepričana, da francoskih besedi preje nisem nikdar slišala, vendar pa so mi tako znane, — tega si ne znam razlagati.«

»Jaz tudi ne, je pritrdila »Moja draga«.

Asalni stroji, potrebščine
mehanična delavnica
3591 (popravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6.

Najstarejša slovenska
pleskarska in ličarska
delavnica
Ivan Brisco, Dunajska c. 19,
se priporoča izvršitev točne cene
zmerne. 1798

Oslabljenost živcev!
bledičnost, malokrvnost, pomani-
kanje energije, propad telesnih
moči hitro odstrani mnogopre-
kušeni „NEOKRATOSIN“. Cena
za zavoje Din 60.— Razpošlila se
proti vpošiljatelju naprej (s pismom)
ter Din 15.— za vpošiljatelj stro-
ške. Gesellschaft f. chem. u. met-
allurg. Industrien, Wien XIII-2,
Wissgrillgasse 5. 158T

15 letno jamstvo
najpopolnejši STOEWER ali-
valni stroji s pogonskim
transporterjem (grabeljo);
z enostavnim premikom je
pripravljen za šivanje, ve-
zenje ali šivanje

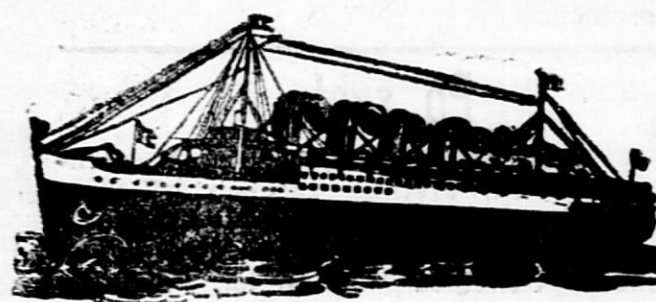
LUD. BARAGA
LJUBLJANA
Selenburgova ulica 6/1. 116T

CIE. GLE. TRANSATLANTIQUE

Najhitrejša vožnja v Sev. Ameriko samo 6 dni čez morje

Havre-New York, Cuba in Meksiko

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo Slovenska
banka d. d. v Zagrebu.

Vorne listke in to
zadavna pojasnila
daje

Ivan Kraker
Zastopnik v Ljubljani
Colodvorska ulica 41
3534

Prva slovenska sportna knjiga

R. BADJURA

SMUČAR

— Teorija in praksa —

IZIDE V TOREK DNE 13. t. m.

v založbi Kleinmayr & Bamberg, d. s. o. s. v Ljubljani.

Lična priročna knjiga ima 76 strani, 55 nazornih smučarskih
slik, poleg tega jo krasi 6 lepih fotografskih slik na
umetniški prilogi v okusnem modrem tonu in naslovna slika.

Knjiga bo dobrodošla začetnikom kakor tudi že izvežbanim
smučarjem, lahko jo bodo čitali tudi Hrvati in Srbi, ker ji bo dodan tudi
SRBOHRVATSKI TOLMAC!

Cena okusno vezani knjigi 30 Din.

104

Piccolijevo
železnato vino
krepča slabotne, krvi
potrebne in nerodne osebe,
bledične in šbke otroke.

Dobl se v
lekarni dr. G. Piccoli
Ljubljana Dunajska cesta
153T

Specijalno
151 T emajliranje
dvokoles v ognju

kakor tudi razne kovinske
predmete, napisne table, po-
stelite, mize, stole itd. Izvr-
šujem vsa pleskarska, ličar-
ska, sobo- in črkoslikarska
dela po zelo ugodnih cenah.

Franz Bokaj,
Colodvorska cesta 63
Zg. Slika (poleg mitnice)

Nudim lasne obroke

vpletke (kite), barvanje las z

„L' Oreal Hane“

M. PODKRAJSEK,
frizer za dame in gospode,
Sv. Petra cesta 32 1965

Mali oglasi, ki služijo v
posredovalne in social-
ne namene občinstva,
vsake beseda 50 nar.
Najmanjši znesek Din 5.

MALI OGLASI

Zahteva, da se posred-
ovanje ter osrednja in so-
odnosa posredovalne in
socialne namene občinstva,
vsake beseda 50 nar.
Najmanjši znesek Din 10

Službe

Reven jurist

išče primerne službe v
kateremkoli kraju Slove-
nije ali Hrvatske. — Na-
slov pove upravo »Slov.
Naroda«. 62

Gozdar

in starejša samostojna
knjigovodkinja z večletno
praksom in dobrimi refe-
rencami — dobila mesto
na Goreniskem. — Po-
nudbe pod »Gozdar/89«
na upravo »Sl. Naroda«.

Industrijsko podjetje
išče izprašaneja
e'ktromoterja.

ki je več vseh popravi-
lagarskih strojev. — Po-
nudbe z navedbo dose-
danega službovanja spre-
jema uprava »Slov. Na-
roda« pod »Monter/97«.

Žagarja

za polnojarjenik, sam-
skega, iščem. Znati mora
sam žagati hrastovino za
kmete, brusiti žago s
smirkom (šmirgljem) ter
opravljati mala poravi-
la. Služba stalna, hrana
in stanovanje prosto. —
Stjepan Antolek, Ivanič-
grad. 101

Lokali

Trgovski lokal

(manjši) v sredini Ljub-
ljane — se išče. — Po-
nudbe pod »Trgovski lo-
kal 63« na upravo »Slov.
Naroda«. 106

Strasen zločin

je izvršil nekdo, kjer je umoril na stotine živih bitij. Zasledovalo se ga je
dolgo časa. Sedaj se je na posrečilo ga najti in sicer na Poljanski cesti 12
v Ljubljani pod naslovom „KEMIČNI ZAVOD ZA UNIČEVANJE ŠČU-
KOV PODGAN I. MUSA“.

Prodaj

Pletilna stroja

št. 8/50 cm in 8/36 cm,
nova, naprodaj. — Na-
slov pove upravo »Slov.
Naroda«. 77

Dva kožuha,

kratka, modre barve —
ugodno naprodaj. — Na-
slov pove upravo »Slov.
Naroda«. 107

Blagajna,

masivna, št. 2 (predvoj-
na) se proda za 3500 di-
narjev. Težka ca. 500 kg.
— Istom se proda tudi
nov frak (predvojno
blago) za 300 Din. — Na-
slov pove upravo »Slov.
Naroda«. 100

Ku' m

Potovalni kožuh,

dobro ohranjen, se kupi.
— Ponudbe pod »Kožuh
111« na upravo »Slov-
skega Naroda«. 106

Pozor!

Plačujem najbolje sta-
re obleke, čevlje in po-
hištvo. Dopisnica zado-
stuje; pridem na dom. —
Dramé Martin, Gallus-
vo nabrežje 29, Ljubli-
na. 106

Parni stroj

30—50 HP kupim. — Po-
nudbe je poslati na: Fal-
zavi, Samobor. 51

Kupujem

po najvišjih cenah prvo-
vrstne starine, kakor
tudi cele zapuščine. —
Ponudbe z natančnim
popisom ter z navedbo
cene na: Julij pl. Hueb-
mershofen-Silbernagl, Za-
greb, Ilica 131 a. 103

Dopisovanje

Ženitna ponudba.

Posestnik in trgovec v
Ljubljani, 52 let star, z
otroci, se želi poročiti z
dobrosrčno, pošteno in
prijetno gospodino ali
vdovo brez otrok, kate-
ra bi bila tudi otrokom
dobra. Vajena čedno pi-
sati in kuhati; z denar-
jem. — Ponudbe pod
»Novo leto/110« na upr-
»Slov. Naroda«. 99

Stanovanja

Sostanovalka

(gospodična), poštena, ki
je ves dan odsotna — se
sreje na stanovanje od
15. januarja dalje. — Na-
slov pove upravo »Slov.
Naroda«. 71

Pozor!

Dam 50.000 K brezobres-
nega posojila za par let
proti jamstvu in plačam
tudi nekaj najemnine za
stanovanje, obstoječe iz
dveh ali ene velike sobe
s kuhinjo in pritliklinami.
— Cenjene ponudbe pod
»Stanovanje 50.000/102«
na upravo »Slovenskega
Naroda«.

Ne-remičnine

Lepa prilika!

Hiša v Mariboru, eno-
nadstropna, z vodo in
električno razsvetljavo —
se proda po nizki ceni.
— Pojasnila daje pisarna
di Pegana, odvetnika v
Ljubljani, Dunajska ce-
sta št. 38. 99

Hiša s trgovino

z mešanim blagom v več-
jem kraju na Stajerskem
— primarno tudi za vsa-
kega drugega obrtnika —
se po ugodni ceni proda.
Event. se da tudi v na-
jem. — Dopise je poslati
na upravo »Sl. Naroda«
pod »Promet/43«. 99

Kuverte

priporoča
Narodna tiskarna

Razno

Strojno pletenje

Pred Skofijo 1/1 — pre-
vzema v delo vsakovrst-
ne nogavice, kakor tudi
podpletanje. — Cene so-
ludne. 78

Perje,

kokoške, račje in gosje,
puh, oddaja vsako množ-
žino po zmerni ceni —
trgovka E. Vajda, Cako-
vce 52/T

Dvokolesa

se popolnoma prenovirajo
emajlirajo z ognjem, po-
nikljajo in shranijo preko
zime v oskrbo. — Tribu-
na F. B. L. Ljubljana,
tovarna dvokoles in otro-
ških vozičkov, Karlovč-
cesta št. 4. 162/T

Vinogradniki
pozor!

Na suho cepljene trte so
naprodaj, in sicer najbolj
rodovitne vrste; tudi več
tisoč vkoreninjenih div-
jakov, in sicer »Göthe
št. 9« in »Riparija Forta-
lis«. Dobi se tudi podlaga
(Viljuči) »Göthe št. 9« in
»Riparija Fortalis« za na
suho cepljenje. — Cena
teh navedenih vrst je po
dogovoru. — Vsa naroč-
nik naj pošlje znamke za
odgovor. Vsa naročnik
je lahko prepričan, da
bo dobil lepo blago ter
tako postal več let moj
odjemalec. — Naročniki
naj se takoj oglašijo pi-
smeno ali ustmeno pri
Franc Slodnjaku, trtnarju
pri Sv. Lovrencu v Slov-
goricah, p. Juršinci. 86

Kdor redno inserira, ima uspeh v trgovini!

„Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice“
v Ljubljani sporoča žalostno vest, da je dne 12. t. m.
preminul njen vzor uradnik, gospod

Ravnihar Marjan

Pogreb se vrši v sredo, dne 14. januarja 1925 ob 16.
pop. iz Leonišča na pokopališče k Sv. Križu.

Blagemu možu bodi ohranjen trajen spomin!

V Ljubljani, 12. januarja 1925.

Preminil nam je naš značajni tovariš, gospod

Ravnihar Marjan

Naj mu bode lahka zemlja!

Dragega prijatelja ohranimo v trajnem spo-
minu.

V Ljubljani, 12. januarja 1925.

Uradništvo
„Kmetiske posojilnice
v Ljubljani,“